

Toegankelijkheid van subsidies

Nota van bevindingen provincie Overijssel

Colofon

De Rekenkamer Oost-Nederland is een onafhankelijk orgaan dat onderzoek doet naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Gelderland en Overijssel.

De bestuursleden van de Rekenkamer zijn: mevrouw drs. S.M. Helbig (voorzitter), de heer ir. T.J.A. Gies (plv. voorzitter) en mevrouw drs. S.C. van der Haagen. De secretaris-directeur is mevrouw drs. S.W. Mathijssen RO.

Dit rapport is voorbereid door een onderzoeksteam bestaande uit mevr. H. Muilwijk MSc MA en dhr. T. Schaaf MSc MA.

Rekenkamer Oost-Nederland
Sijzenbaanplein 11-15
7411 HL Deventer
Telefoon: 0570 - 66 58 00
info@rekenkameroost.nl
www.rekenkameroost.nl
Bluesky: @rekenkameroost.bsky.social
LinkedIn: Rekenkamer Oost-Nederland

Toegankelijkheid van subsidies

Nota van bevindingen provincie Overijssel

Deventer, juli 2026

Inhoudsopgave

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding.....	6
1.2	Achtergrond	6
1.3	Wat heeft de Rekenkamer onderzocht?.....	8
1.4	Opbouw van dit rapport.....	8
2	Beleid en informatie provinciale regelingen	9
2.1	Beleidskaders	10
2.2	Informatie provinciale regelingen.....	13
2.2.1	Verleende subsidies 2023-2025	13
2.2.2	Informatievoorziening over subsidies aan PS.....	17
3	Aanpak toegankelijkheid provinciale regelingen.....	19
3.1	Afwegingen toegankelijkheid bij nieuwe subsidieregeling	19
3.2	Acties en monitoring toegankelijkheid 2020-heden.....	23
4	Verdieping provinciale regelingen	27
4.1	Investeringen duurzame landbouw Overijssel.....	30
4.2	Ons toeristisch Mkb: groen, digitaal en toegankelijk.....	32
4.3	MIT Haalbaarheidsprojecten.....	35
4.4	Dorpsplannen.....	38
4.5	Erfgoed, het verhaal van Overijssel wordt vervolgd	41
5	Toegankelijkheid van Europese subsidies	45
5.1	Inleiding.....	45
5.2	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).....	46
5.2.1	Beleidskaders en afwegingen	47
5.2.2	Toegankelijkheid voor doelgroepen	47
5.2.3	Aanvraagproces EFRO-subsidies.....	48
5.3	Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB)	50
5.3.1	Beleidskaders en afwegingen	51
5.3.2	Toegankelijkheid voor doelgroepen	53
5.3.3	Aanvraagproces GLB-subsidies	54
6	Perspectief doelgroepen.....	57

Bijlage 1:	Onderzoeksopzet	61
Bijlage 2:	Bronnenlijst	63
Bijlage 3:	Onderzoeksverslag 'Naar een begrijpelijke subsidieaanvraag'	65

1 Inleiding

In dit hoofdstuk schetsen we de aanleiding en achtergrond van dit onderzoek.

1.1 Aanleiding

Subsidies zijn een belangrijk financieel instrument voor de provincie om doelen te realiseren. In 2025 bedroeg het totale bedrag aan verleende subsidies door de provincie Overijssel € 210 miljoen (33% van totale uitgaven). De provincie zet het subsidie-instrument in voor uiteenlopende doelen op het vlak van bijvoorbeeld energie, wonen, natuur, landbouw, cultuur, sport, mobiliteit en leefbaarheid. Met subsidies worden door de ontvanger prestaties verricht die bijdragen aan het realiseren van provinciale doelen. Voor een doeltreffende inzet van subsidies is het belangrijk dat beoogde ontvangers weten dat de subsidie bestaat, de subsidie kunnen vinden en vervolgens in staat zijn om de subsidie aan te vragen. De toegankelijkheid van een subsidie vormt daarmee een randvoorwaarde voor de doeltreffendheid of het succes van een subsidie. In dit onderzoek staat de toegankelijkheid van subsidies centraal. In fractiegesprekken die we voerden ten behoeve van het onderzoeksprogramma van de Rekenkamer, werd de toegankelijkheid van subsidies regelmatig genoemd. We hebben het onderwerp daarom opgenomen in het onderzoeksprogramma.

1.2 Achtergrond

De overheid verstrekt subsidies voor activiteiten die niet ‘vanzelf’ of in ‘voldoende mate’ door burgers of organisaties worden uitgevoerd. De overheid bekostigt deze zaken omdat zij er vanuit gaat dat deze de samenleving ten goede komen. Het daarvoor benodigde geld is afkomstig van de belastingbetaler.¹

¹ *Subsidieretoriek: de knikers en het spel, Haedewych van Kampen, in Ruimte voor provinciaal beleid- Michiel Herweijer en Peter Castenmiller, Kluwer, 2015*

Er is sprake van subsidie als²:

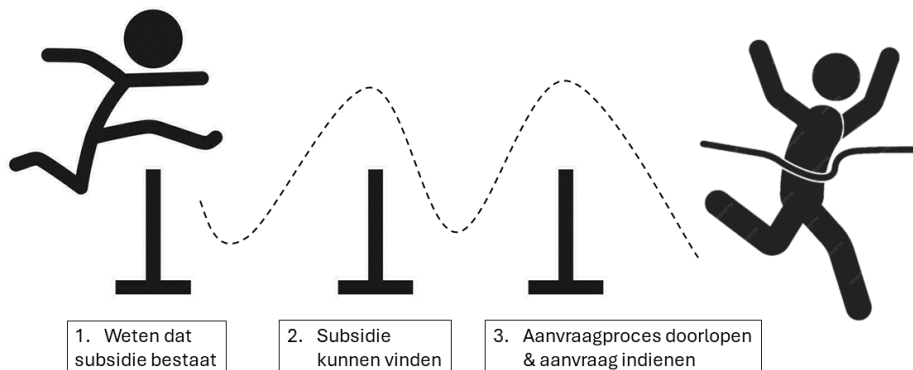
- Het gaat om een aanspraak op financiële middelen. Er is dus geen sprake van subsidie indien er goederen of diensten door het bestuursorgaan worden verstrekt.
- Deze financiële middelen worden verstrekt door een bestuursorgaan (in de zin van artikel 1:1 Awb)
- De financiële middelen worden verstrekt voor bepaalde activiteiten van de aanvrager. De bestedingsrichting moet dus van tevoren duidelijk omschreven zijn. Een vrij te besteden prijs of een uitkering voor levensonderhoud is daarom geen subsidie.
- Het mag niet gaan om betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

PS van Overijssel ontvangen signalen dat mensen die een subsidie aan willen vragen, dat niet altijd gemakkelijk vinden. Het vinden van een subsidieregeling en de subsidie aanvragen via de website kan een drempel vormen, waardoor mensen kunnen afhaken. Tegelijkertijd moet de provincie zich bij het maken van een subsidieregeling houden aan de geldende wet- en regelgeving, zoals de Europese staatssteunregels en de Wet Bibob.³ En om doeltreffende inzet van de subsidie te realiseren, kan het nodig zijn om maatregelen te treffen die misbruik van de subsidie tegengaan. De provincie zal daarom een afweging moeten maken tussen toegankelijkheid aan de ene kant en andere belangen zoals doeltreffendheid en doelmatigheid.

Figuur 1: Toegankelijkheid subsidies

7

Toegankelijkheid van subsidies

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland

Om succesvol een subsidie te kunnen aanvragen, moet een aanvrager drie hordes nemen (zie figuur 1). In dit onderzoek komen alle drie de hordes aan bod. De aanvrager moet in de eerste plaats weten dat de provincie subsidie beschikbaar stelt voor de activiteit die de aanvrager wil ondernemen. Vervolgens moet hij of zij de subsidie kunnen vinden en het aanvraagproces doorlopen door het aanvraagformulier bij de provincie in te vullen. Het aanvraagproces bevat verschillende elementen die de

² <https://vng.nl/onderwerpenindex/recht/subsidierecht/vraag-en-antwoord/wanneer-is-er-sprake-van-een-subsidie>

³ Met de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) toetsen overheden de integriteit van houders en/of aanvragers van vergunningen en subsidies toetsen bij het landelijk bureau Bibob.

toegankelijkheid beïnvloeden: een duidelijk aanvraagproces, gebruik van duidelijke taal, toegankelijk voor blinden/slechtzienden en doven/slechthorenden, de mate waarin wordt gestuurd op verantwoording en de ondersteuning die de provincie aanbiedt. Tenslotte moet het aanvraagformulier correct ingediend worden en dus niet afgewezen worden om redenen die voortkomen uit onduidelijkheden in het aanvraagproces. Ook de beschikking die de aanvrager na het aanvragen van de subsidie ontvangt, met daarin het nieuws of de subsidie wordt verleend, kan onduidelijkheden bevatten. Deze betrekken we daarom ook. Kortom, toegankelijkheid van subsidies is de mate waarin een subsidie(aanvraag) voor potentiële aanvragers vindbaar, begrijpelijk, bereikbaar en uitvoerbaar is.

1.3 Wat heeft de Rekenkamer onderzocht?

De doelstelling van dit onderzoek is PS ondersteunen in hun controlerende taak voor het instrument subsidies door inzicht te geven in de toegankelijkheid van subsidies en de ontwikkelingen daarbij. De centrale vraag van het onderzoek is: Hoe toegankelijk zijn subsidies die de provincie verstrekt?

Dit betekent dat we niet kijken naar de rechtmatigheid van verstrekte subsidies of naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van specifieke subsidieregelingen. De toegankelijkheid van subsidies vormt wel een randvoorwaarde voor de doeltreffendheid van het instrument subsidies. De toegankelijkheid van subsidies onderzoeken we aan de hand van de drie hordes die hierboven zijn benoemd (zie figuur 1). We kijken hierbij naar de periode 2020-heden, waarbij we toegankelijkheid in de huidige situatie onderzoeken en de ontwikkelingen uit de afgelopen jaren betrekken. Verantwoording over de gerealiseerde prestaties valt buiten het onderzoek.

In het onderzoek betrekken we alle soorten subsidies die de provincie verstrekt:

- Subsidieregelingen, waaronder ook de regelingen met geld van andere overheden zoals de Europese Unie of het Rijk (EFRO en GLB-subsidies en regelingen op basis van een SPUK), waar extra voorwaarden voor kunnen gelden.
- Incidentele / ASV-subsidies en begrotingssubsidies.

1.4 Opbouw van dit rapport

In hoofdstuk 2 geven we een overzicht van hoeveel provinciale subsidies er worden verleend en beschrijven we het beleid rondom toegankelijkheid en de informatievoorziening daarover aan PS. In hoofdstuk 3 gaan we in op hoe de provincie in de praktijk afwegingen rondom toegankelijkheid maakt bij het opstellen van een nieuwe subsidieregeling en schetsen we de inzet van de provincie op toegankelijkheid. In hoofdstuk 4 verdiepen we de afwegingen en inspanningen rondom toegankelijkheid voor vijf provinciale subsidieregelingen. In hoofdstuk 5 gaan we in op Europese subsidies. In hoofdstuk 6 geven we tenslotte de hoofdlijnen weer uit interviews die we hielden met doelgroepen van subsidieregelingen over hoe zij de toegankelijkheid van subsidies ervaren.

2 Beleid en informatie provinciale regelingen

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van hoeveel subsidies er worden verleend door de provincie Overijssel, de informatievoorziening daarover aan PS en van het beleid dat raakt aan toegankelijkheid van subsidies.

9

Toegankelijkheid van subsidies

Bevindingen

- Afwegingen rondom toegankelijkheid komen in verschillende beleids- en uitvoeringskaders terug; er zijn geen beleids- of uitvoeringskaders die specifiek gericht zijn op toegankelijkheid.
- In 2023 heeft de provincie een nieuw digitaal zaakstelsel in gebruik genomen. Gegevens over subsidies voor 2023 zijn gearchiveerd en alleen met onevenredige inspanning uit de provinciale systemen te halen.
- In 2025 werd in totaal voor € 211,7 miljoen aan subsidie verleend, zo'n anderhalf keer meer dan in 2023 (€ 141,3 miljoen) en in 2024 (€ 122,4 miljoen). Bedrijven en maatschappelijke organisaties kregen het vaakst subsidies, particulieren het minst.
- In 2023 en 2024 viel meer dan de helft van verleende de subsidies onder arrangement 1 (< € 25.000); in 2025 is het aantal subsidies onder arrangement 3 (> € 125.000) gegroeid en groter dan het aantal subsidies onder arrangement 1.
- Het aantal afgewezen of ingetrokken subsidieaanvragen is over de jaren 2023-2025 stabiel: 10-15% van de aanvragen wordt afgewezen, 6-7% wordt door de aanvrager zelf ingetrokken.

vervolg op volgende pagina

Bevindingen (vervolg)

- In 2021 hebben GS een brief met informatie over subsidies naar PS gestuurd. PS werden geïnformeerd over het aantal subsidieregelingen en het aantal verleende subsidies (beide uitgesplitst per kerntaak) en de verdeling van het aantal verleende subsidies over doelgroepen en arrangementen. Voor 2021 was er voor PS geen inzicht in deze gegevens. Vanaf 2021 is er in het jaarverslag informatie opgenomen over subsidies in de paragraaf bedrijfsvoering. Het gaat hierbij om het totaal besteedde subsidiebudget, het aantal subsidieregelingen en het aantal behandelde aanvragen (niet uitgesplitst naar kerntaak).

2.1 Beleidskaders

Algemene Subsidieverordening

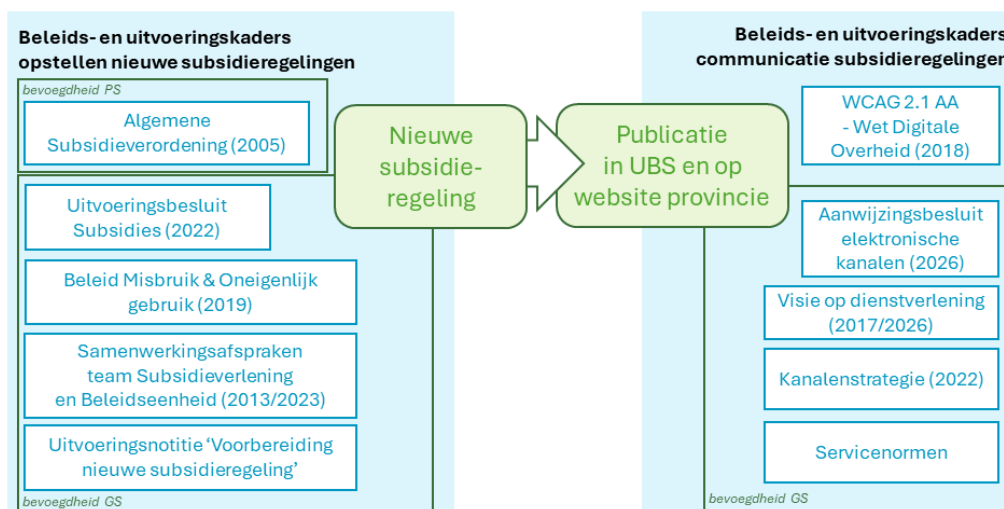
PS Overijssel hebben in de Algemene Subsidieverordening (ASV) 2005 vastgesteld hoe de provincie subsidies verleent. Op basis van deze verordening kunnen er twee typen subsidies worden verleend:⁴ subsidieregelingen, die worden gepubliceerd in het Uitvoeringsbesluit Subsidies (UBS), en zogenoemde ASV-subsidies. Dit zijn subsidies die niet passen binnen een regeling, maar die wel aansluiten bij provinciale doelen. Per 7 april 2026 stopt de provincie met het verlenen van ASV-subsidies vanwege de uitspraak van de Raad van State in juli 2025 dat ook bij begrotingssubsidies in beginsel sprake moet zijn van mededinging. PS zijn hierover in oktober 2025 geïnformeerd door GS.⁵ GS schrijven dat de uitspraak van de Raad van State ook gevolgen heeft voor het verstrekken van ASV-subsidies. Vanaf 7 april 2026 zullen alle subsidies worden verleend op basis van een regeling die is opgenomen in het UBS.

Er zijn geen beleids- of uitvoeringskaders die specifiek gericht zijn op toegankelijkheid; toegankelijkheid is veel meer een thema dat in verschillende beleids- en uitvoeringskaders terugkomt (zie figuur 2).

⁴ Daarnaast zijn er acht subsidieregelingen die niet onder het UBS vallen (artikel 1.1.2 lid 1 UBS 2022).

⁵ GS-brief D2025-10-003573 'Brief aan PS Informerende brief aan PS Raad van State uitspraak - (begrotings)subsidies'

Figuur 2: Beleids- en uitvoeringskaders rondom toegankelijkheid van subsidieregelingen

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland

Uitvoeringsbesluit Subsidies

In het Uitvoeringsbesluit Subsidies (UBS) stellen GS subsidieregelingen vast. Het huidige UBS is in 2022 vastgesteld en wordt vijfmaal per jaar geactualiseerd. Het UBS is de juridisch bindende tekst voor een subsidieregeling, waar wordt beschreven wie waarvoor en onder welke voorwaarden subsidie kan krijgen.

Voor het maken van een nieuwe subsidieregeling zijn er verschillende provinciale beleids- en uitvoeringskaders en ambtelijke werkafspraken, die van invloed zijn op de toegankelijkheid van subsidies. Dit zijn het beleid Misbruik en Oneigenlijk gebruik (vastgesteld door GS), de samenwerkingsafspraken Team Subsidieverlening en Beleidseenheid en de uitvoeringsnotitie Voorbereiding nieuwe subsidieregeling (ambtelijke werkafspraken).

Beleid Misbruik en Oneigenlijk gebruik

Het beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) is in 2019 door GS vastgesteld en is sindsdien verschillende keren geactualiseerd zonder grote wijzigingen. Het beleid heeft tot doel om, zoals de naam ook aangeeft, misbruik en oneigenlijk gebruik van subsidies tegen te gaan. Het uitgangspunt is 'verantwoord vertrouwen' en 'bij schending van vertrouwen, handhavend optreden'. In de praktijk betekent dit dat een subsidieaanvraag wordt beoordeeld op het risico op misbruik of oneigenlijk gebruik. Bij laag risico, wordt er vertrouwen gegeven aan de aanvrager in de vorm van lagere verantwoordingslasten. Bij een hoger risico kunnen er aanvullende beheersmaatregelen getroffen worden, bijvoorbeeld een extra controle van de kvk-gegevens of het opleggen van tussenrapportages in de verantwoordingsfase. Meestal merkt een subsidieaanvrager weinig tot niets van het M&O-beleid, omdat de provincie de controle en risico-inschatting 'aan de achterkant' van het aanvraagproces maakt. De beheersmaatregelen kunnen effect hebben op de toegankelijkheid van subsidies

(bijvoorbeeld hogere verantwoordingslasten), waarbij de afweging is gemaakt dat er gedaan wordt wat nodig is om misbruik of oneigenlijk gebruik te voorkomen.

Samenwerkingsafspraken team Subsidieverlening en Beleidseenheid

De werkwijze om te komen tot een nieuwe subsidieregelingen of ASV-subsidies is vastgelegd in samenwerkingsafspraken tussen team Subsidieverlening (Publieke Dienstverlening Subsidies, PDS) en de beleidseenheid. De beleidseenheid is verantwoordelijk voor de politiek-bestuurlijke zaken en de inhoudelijke beleidskeuzes, waarbij PDS adviseert. PDS is verantwoordelijk voor de uitvoering van de subsidieregeling, waaronder het opstellen van de subsidieregeling, het aanvraagformulier, de website en het behandelen van subsidieaanvragen. Hier heeft de beleidseenheid een adviserende rol. De subsidieregeling, het aanvraagformulier en de website beïnvloeden de toegankelijkheid van een subsidieregeling.

In de praktijk werken de beleidseenheid en PDS samen aan het opstellen van een nieuwe subsidieregeling. Ook Juridische Zaken en Financiën worden betrokken. Een nieuwe subsidieregeling start met het invullen van uitvoeringsnotitie 'Vorbereiding nieuwe subsidieregeling' door de beleidseenheid. Deze is opgezet als vragenlijst, waarbij de doeltreffendheid en doelmatigheid van een nieuwe regeling worden onderzocht. Na de conclusie dat een subsidieregeling inderdaad het passende instrument is in een bepaald geval, wordt bepaald hoe de subsidieregeling in elkaar moet zitten: welke voorwaarden er worden gesteld, hoe hoog het bedrag wordt en met welke juridische zaken rekening gehouden moet worden. De gemaakte afwegingen bepalen hoe toegankelijk een subsidieregeling is. In paragraaf 3.1 beschrijven we hoe de afweging tussen deze zaken wordt gemaakt.

12

Toegankelijkheid van subsidies

Beleids- en uitvoeringskaders communicatie over subsidieregelingen

Als een nieuwe subsidieregeling is vastgesteld door GS, wordt deze opgenomen in het UBS en gepubliceerd via de website. Voor de communicatie over subsidieregelingen zijn verschillende beleids- en uitvoeringskaders die de toegankelijkheid van de subsidieregeling beïnvloeden (zie figuur 2). De website van de provincie moet allereerst voldoen aan de Wet Digitale Overheid, waarmee de toegankelijkheid van de website voor mensen met een (visuele) beperking moet zijn gewaarborgd. Concreet moet de website van de provincie voldoen aan de eisen van de WCAG 2.1 AA en moet de provincie een toegankelijkheidsverklaring op de website plaatsen. Op dit moment heeft de provincie voor de website regelen.overijssel.nl (waar informatie over subsidies staat) een A-status behaald en voor de website loket.overijssel.nl (waar de aanvraagformulieren voor subsidies staan) een B-status.⁶ Hiermee voldoet de provincie aan de wettelijke normen.

Het Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen, de Visie op dienstverlening, de Kanalenstrategie en de Servicenormen vormen met elkaar het beleid van de provincie over (digitale) communicatie. Voor subsidieregelingen betekent dit dat de provincie er voor heeft gekozen om in te zetten op het zo veel mogelijk digitaal aanvragen van subsidies en dat contact met aanvragers zo veel mogelijk digitaal verloopt. Als iemand

⁶ Zie <https://www.toegankelijkheidsverklaring.nl/register/25096> en <https://www.toegankelijkheidsverklaring.nl/register/25576>.

niet in staat is om een webformulier in te vullen, kan hij of zij bellen met de provincie. Het blijft ook mogelijk om een subsidie schriftelijk, per post aan te vragen. Als je een vraag hebt over een subsidieaanvraag (via een bericht op de website, telefoon of chat), krijg je binnen twee werkdagen antwoord. Dit antwoord kan ook zijn dat het nader uitgezocht wordt en er later inhoudelijk gereageerd wordt. Voor de communicatie is verder nog de provinciale Schrijfwijzer relevant waarin heldere taal en begrijpelijk schrijven centraal staan.⁷

2.2 Informatie provinciale regelingen

2.2.1 Verleende subsidies 2023-2025

De provincie besteedt zo'n 20% van de totale begroting aan het verlenen van subsidies. Hieronder geven we inzicht in hoeveel subsidies de provincie de afgelopen jaren verleende en bij welke doelgroepen dit terecht kwam. De provincie heeft deze gegevens aangeleverd. Daarbij is geen verklaring gegeven voor de veranderingen en trends door de jaren heen, omdat dat niet de focus van dit onderzoek is. De gegevens gaan over de periode 2023-2025. In 2023 heeft de provincie een nieuw digitaal zaaksysteem in gebruik genomen. Gegevens over subsidies voor 2023 zijn gearchiveerd en alleen met onevenredige inspanning uit de provinciale systemen te halen. Hieronder laten we de jaren 2020-2022 daarom buiten beschouwing. In 2021 hebben GS een brief aan PS geschreven, waarin voor de jaren 2017 - 2021 veel van onderstaande gegevens te vinden zijn (zie ook paragraaf 2.1.2).⁸

In tabel 1 is weergegeven hoeveel subsidies de provincie per kerntaak verleende. In 2024 werden voor de kerntaken Vitaal platteland, Regionale economie en Cultuur en sociale kwaliteit de meeste subsidies verleend. In 2023 werden er meer subsidies verleend voor de kerntaak Milieu en energie dan voor Vitaal platteland. In 2025 werd in totaal voor €211,7 miljoen aan subsidie verleend, zo'n anderhalf keer meer dan in 2023 en in 2024.

⁷ Ambtelijk wederhoorreactie.

⁸ GS-brief 2020/0243218 'Voortgang aanbevelingen Rekenkamer Oost-Nederland 'Zicht op subsidies Overijssel'

Tabel 1: Verleende subsidies naar kerntaak

Kerntaak	2023		2024		2025	
	Aantal	Bedrag (€ x mln)	Aantal	Bedrag (€ x mln)	Aantal	Bedrag (€ x mln)
ASV	137	14,6	151	36,4	144	36,9
<i>Subsidieregelingen in het UBS</i>						
1. Ruimtelijke ordening en waterbeheer	137	45,2	44	5,8	85	11,8
2. Milieu en energie	319	4,3	223	2,9	79	1,8
3. Vitaal platteland	231	23,9	376	19,0	911	42,4
4. Mobiliteit	96	21,5	123	20,5	81	14,7
5. Regionale Economie	464	6,2	371	9,2	468	51,4
6. Cultuur en sociale kwaliteit	339	15,4	304	9,5	337	47,9
7. Kwaliteit openbaar bestuur	10	0,1	24	0,5	15	€15.241,-
<i>Overige subsidies</i>						
3. Vitaal platteland (SNL)	121	7,1	6	8,6	3	1,6
4. Mobiliteit (kanaal Almelo – De Haandrik)	12	3,1	35	10,0	54	3,2
Totaal	1866	141,3	1657	122,4	2177	211,7

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland op basis van gegevens provincie Overijssel

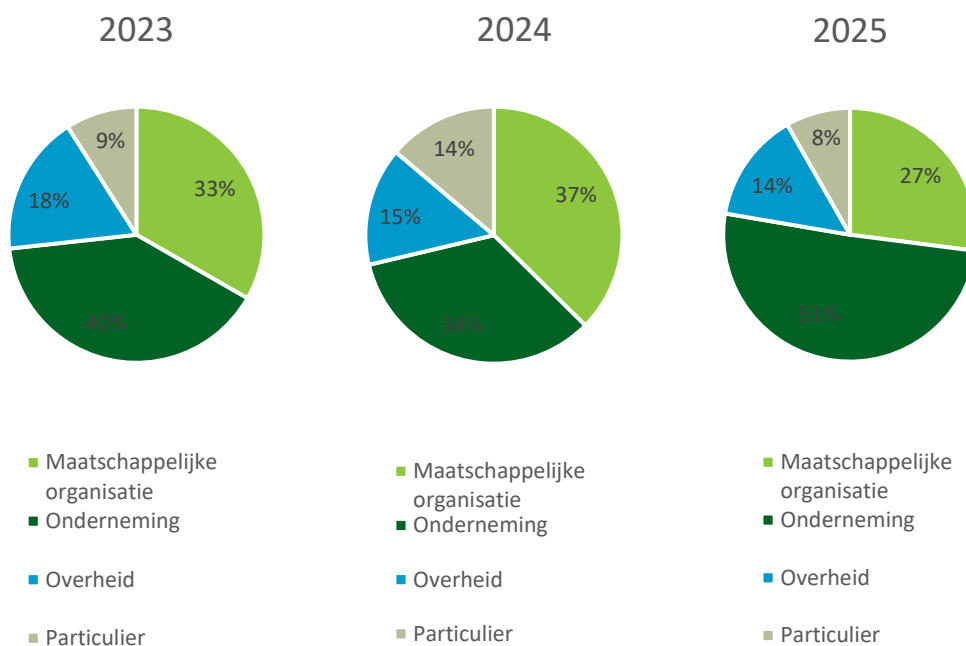
14

Toegankelijkheid van subsidies

De meeste subsidies werden verleend via subsidieregelingen die zijn opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Subsidies (UBS). Daarnaast werden er ook zo'n 140 subsidies verleend als ASV-subsidie en werden er subsidies verleend in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en schaderegelingen Kanaal Almelo – De Haandrik.

De verleende subsidies komen terecht bij verschillende doelgroepen. De provincie Overijssel onderscheidt vier doelgroepen: maatschappelijke organisaties (stichtingen en verenigingen, zoals scholen, buurthuizen, bibliotheken, dorps- en sportverenigingen), ondernemingen (bedrijven), overheden (gemeenten en waterschappen) en particulieren. In figuur 3 is weergegeven hoeveel subsidies bij welke doelgroep belandde. Bedrijven en maatschappelijke organisaties kregen het vaakst subsidies, particulieren het minst.

Figuur 3: Verleende subsidies naar doelgroep 2023-2025

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland op basis van gegevens provincie Overijssel

De toegankelijkheid van subsidies wordt beïnvloed door de hoeveelheid informatie die vooraf moet worden aangeleverd. Het verantwoordingsarrangement waaronder een verleende subsidie valt, is daar een indirecte maat voor. Het arrangement bepaalt in welke mate de subsidieontvanger achteraf gecontroleerd wordt op het besteden van de subsidie. Om het subsidieproces bij verschillende overheden uniform te maken en de administratieve lasten bij subsidies van een beperkte omvang te verminderen, is er landelijk een Uniform Subsidiekader (USK) gemaakt. Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft besloten om de uitgangspunten van het kader over te nemen. Het verantwoordingsarrangement wordt meestal bepaald door de hoogte van het subsidiebedrag. De arrangementen zijn:

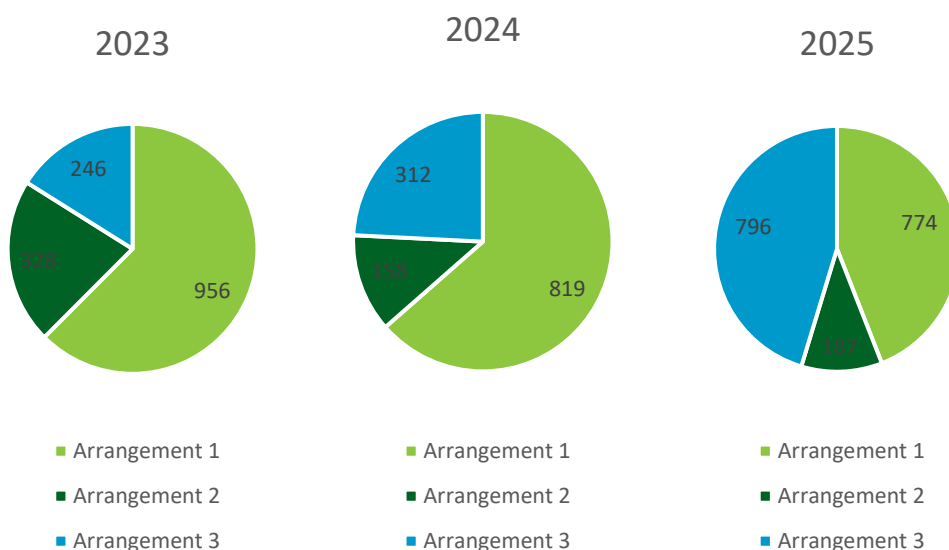
- Arrangement 1: tot €25.000.
- Arrangement 2: tussen € 25.000 en € 125.000.
- Arrangement 3: boven > € 125.000.

In het algemeen geldt dat bij subsidies met arrangement 1 minder informatie vooraf moet worden aangeleverd dan bij arrangement 2 en 3. De subsidies in arrangement 1 worden in principe direct vastgesteld zonder verantwoording achteraf. De controle achteraf gebeurt via steekproeven. Subsidieontvangers met arrangement 2 en 3 moeten aantonen dat zij de prestatie hebben geleverd en bij arrangement 3 ook de kosten kunnen verantwoorden. Een uitzondering hierop zijn subsidies waarop Europese staatssteunregels of de SiSa-verantwoording (voor gemeenten)⁹ van toepassing zijn. Dan is ook bij een subsidiebedrag lager dan €125.000 arrangement 3 van toepassing.

⁹ SiSa staat voor 'single information, single audit' en is de verantwoordingsmethode voor SPUKs.

In figuur 4 is te zien dat in 2023 en 2024 meer dan de helft van de subsidies onder arrangement 1 viel; in 2025 is het aandeel grote subsidies (arrangement 3) gegroeid en groter dan het aandeel kleine subsidies (arrangement 1). Daarbij nam ook het totale aantal verleende subsidies toe tussen 2023 en 2025 toe (zie tabel 1).

Figuur 4: Aantal verleende subsidies naar verantwoordingsarrangement 2023-2025

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland op basis van gegevens provincie Overijssel

Arrangement 1 betreft subsidies tot € 25.000, arrangement 2 subsidies €25.000 - € 125.000 en arrangement 3 subsidies > €125.000.

Tenslotte hebben we gekeken welk deel van de subsidieontvangers ook zelf de subsidie aanvraagt en in welk deel van de gevallen een subsidiebureau wordt ingezet. Met een subsidiebureau bedoelen we een commerciële partij, die in opdracht van een aanvrager advies geeft over de subsidieaanvraag en/of het aanvraagproces uit handen neemt. De provincie Overijssel monitort dit niet. De gegevens zijn alleen handmatig uit het systeem te halen. Wel zijn er gegevens beschikbaar over subsidieaanvragen die met een machtiging worden aangevraagd (zie tabel 2). Het aantal aanvragen met een machtiging schommelt rond de 30%. Dit geeft een indicatie hoeveel aanvragen met een subsidiebureau worden aangevraagd, omdat in die gevallen van een machtiging gebruik wordt gemaakt. Echter, er wordt ook gebruik gemaakt van een machtiging als een subsidie door een groep aanvragers wordt aangevraagd, waarbij één partij penvoerder is en (zelf) de aanvraag doet.

Tabel 2: Subsidieaanvragen met machtiging

Jaar	Percentage aanvragen met machtiging
2023	34%
2024	26%
2025	29%

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland op basis van gegevens provincie Overijssel

2.2.2 Informatievoorziening over subsidies aan PS

In 2019 deden we ook onderzoek naar subsidies. De focus lag toen op de vraag of de provincie Overijssel zicht heeft op de doeltreffendheid van subsidies. De conclusie was dat de provincie aandacht besteedde aan het evalueren van subsidieregelingen, maar ook dat PS niet over de aard en omvang van subsidies geïnformeerd werden, wat haar controlerende rol lastig maakt. Dit leidde tot de volgende aanbeveling:

8. Zorg voor jaarlijkse informatievoorziening aan PS over subsidies, bijvoorbeeld door in de jaarstukken de ontwikkeling in de omvang te schetsen.

GS gaven in 2019 aan dat het “opnemen van de bedoelde resultaten en trends [in de jaarstukken] niet de juiste vorm [is]. Het uitbreiden van de informatievoorziening via de jaarrekening met extra, algemene rapportages staat naar onze mening op gespannen voet met de ingezette ontwikkelrichting van de P&C-cyclus.”¹⁰ GS boden als alternatief een technische sessie of informatieve brief aan. PS namen desalniettemin de aanbeveling van de Rekenkamer over.¹¹

In 2021 hebben GS een brief met informatie over subsidies naar PS gestuurd.¹² In deze brief zijn gegevens opgenomen over het aantal subsidieregelingen per kerntaak en het aantal verleende subsidies per kerntaak; de verdeling van verleende subsidies over doelgroepen en arrangementen en de ontwikkeling in het aantal aanvragen dat in behandeling is.¹³ Vanaf 2021 is er in het jaarverslag informatie opgenomen over subsidies in de paragraaf bedrijfsvoering (zie tabel 3 voor een overzicht van de informatie). Het gaat hierbij om het totaal besteedde subsidiebudget, het aantal subsidieregelingen en het aantal behandelde aanvragen.

¹⁰ GS-brief 2019/0325780 'Rekenkamerrapport 'Zicht op subsidies Overijssel'

¹¹ PS-besluit Besluit nr. 2019/1101793

¹² GS-brief 2020/0243218 'Voortgang aanbevelingen Rekenkamer Oost-Nederland 'Zicht op subsidies Overijssel'

¹³ Er was sprake van vertraging in de behandeling van aanvragen door de coronacrisis.

Tabel 3: Informatie over subsidies in jaarverslagen provincie Overijssel

Jaar	Aantal subsidie-regelingen	Aantal behandelde aanvragen	Totaal besteed subsidiebudget (€ x mln) ¹	Aandeel kleine subsidies ²	Bijzonderheden
2020	-	-	-	-	-
2021	91	7412	171	85%	-
2022	83	4703	101	72%	Overstap naar nieuw digitaal zaaksysteem. UBS herschreven in heldere taal.
2023	33 minder dan in 2022	ca. 4000	240	-	Financiële instrumentenkoffer ontwikkeld (afweging of subsidie best passende instrument is).
2024	29 nieuwe regelingen	ca. 3500	118,2	-	Uitvoering 2 onderzoeken: - extern klantonderzoek - 217a onderzoek doeltreffendheid en doelmatigheid subsidieproces
2025	20 nieuwe regelingen, waarvan kwart voor kerntaak Vitaal Platteland	Bijna 4000	210	-	62% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn is besloten, gemiddelde behandeltijd 11 weken; inzicht in doelgroepen; stoppen met ASV-subsidies wegens RvS-uitspraak.

Bron: Jaarverslagen provincie Overijssel 2020-2025

¹ De hier genoemde bedragen voor het totaal bestede subsidiebudget wijken af van de bedragen in tabel 1. Dit wordt veroorzaakt doordat het bedrag in het jaarverslag is gebaseerd op toegekende subsidies op peildatum 31 december van het betreffende jaar en de daadwerkelijk toegekende subsidies later nog kan veranderen doordat deze wordt bijgesteld (hoger of lager bedrag). De afwijking in 2023 wordt daarnaast veroorzaakt door de overstap naar het nieuwe digitale zaaksysteem. Zoals in 2.2.1 beschreven, staan in tabel 1 alleen de gegevens uit het nieuwe systeem, terwijl in het jaarverslag over zowel het oude als het nieuwe systeem is gerapporteerd.

² Subsidies van minder dan €25.000.

3 Aanpak toegankelijkheid provinciale regelingen

In dit hoofdstuk gaan we in op hoe de provincie in de praktijk afwegingen rondom toegankelijkheid maakt bij het opstellen van een nieuwe subsidieregeling en schetsen we de inzet van de provincie op toegankelijkheid in de periode 2020 – 2025.

3.1 Afwegingen toegankelijkheid bij nieuwe subsidieregeling

19

Toegankelijkheid van subsidies

Normen

- De provincie heeft duidelijke en navolgbare afwegingen gemaakt bij het inrichten van subsidieregelingen en de effecten op toegankelijkheid hier van.

Bevindingen

- Het moment van opstellen van een nieuwe subsidieregeling is het moment waarop keuzes gemaakt worden die toegankelijkheid bepalen. Dan wordt besloten over de voorwaarden en de wijze waarop een aanvrager een subsidie kan aanvragen.
- Het uitgangspunt bij het maken van een nieuwe subsidieregeling is dat deze zo eenvoudig is, en daarmee zo toegankelijk mogelijk. Concreet vertaalt zich dit in sturen op zo min mogelijk bijlagen en toegankelijk taalgebruik.
- De beleidseenheid en de afdeling subsidies werken samen bij het opstellen van een nieuwe subsidieregeling. De beleidseenheid neemt hierbij het initiatief en bepaalt het doel en het budget van de subsidieregeling. De afdelingen Juridische Zaken en Financiën doen een toets. De uiteindelijke tekst van de subsidieregeling is de uitkomst van dit proces.

vervolg op volgende pagina

Bevindingen (vervolg)

- De afweging tussen verschillende factoren die toegankelijkheid beïnvloeden is voor elke regeling anders. Daarbij spelen de volgende factoren een rol:
 - De voorwaarden van een subsidieregeling; wet- en regelgeving vormen een belangrijk kader: de subsidieregeling moet rechtmatig zijn.
 - Doeltreffendheid en doelmatigheid.
 - Zichtbaarheid en proportionaliteit.
- Het uitgangspunt voor de tekst van de subsidieregeling en in communicatie-uitingen op de website is B1-taalgebruik.
- Of en hoe de doelgroep van de regeling wordt bereikt, varieert per subsidieregeling. De beleidseenheid is verantwoordelijk voor communicatie met de doelgroep.

Opstellen nieuwe subsidieregeling

Het opstellen van een nieuwe subsidieregeling is een belangrijk moment voor de toegankelijkheid van de regeling: dan wordt besloten over de voorwaarden en de wijze waarop een aanvrager een subsidie kan aanvragen. Het uitgangspunt bij het maken van een nieuwe subsidieregeling is dat deze zo eenvoudig mogelijk is en daarmee zo toegankelijk mogelijk. Er zijn geen specifieke richtlijnen voor toegankelijkheid vastgelegd; de provincie werkt met het Rijksbrede subsidiekader. Dit houdt in dat er wordt gewerkt met verantwoord vertrouwen waarbij alleen zware regels opgelegd worden als dat nodig is. Concreet vertaalt zich dit in sturen op zo min mogelijk bijlagen en toegankelijk taalgebruik. De afweging tussen verschillende factoren die toegankelijkheid beïnvloeden is voor elke regeling anders.

Zoals in paragraaf 2.1 is beschreven, zijn er verschillende afdelingen of teams betrokken bij het opstellen van een nieuwe subsidieregeling. De juridisch subsidieadviseur van PDS schrijft de tekst van subsidieregeling in overleg met de beleidseenheid. De afdelingen Juridische Zaken en Financiën doen een toets. De uiteindelijke tekst van de subsidieregeling is de uitkomst van dit proces. Voor toegankelijkheid is een belangrijk aspect het gebruik van heldere taal. Waar mogelijk wordt de subsidieregeling in B1-Nederlands geschreven. Omdat het UBS een juridische tekst is, is dit niet altijd mogelijk. Lastige begrippen worden uitgelegd in de tekst of uitgeschreven. Soms wordt er ook voor gekozen om technische begrippen tussen haakjes op te nemen.

Factoren die een rol spelen bij vormgeven subsidieregeling

De voorwaarden van de subsidieregeling spelen een belangrijke rol in hoe toegankelijk de subsidie uiteindelijk wordt. Wet- en regelgeving vormen hier een belangrijk kader: de subsidieregeling moet rechtmatig zijn. Voorbeelden hiervan zijn (Europese) regelgeving over staatssteun en regels van het Rijk rondom de verantwoording van Specifieke Uitkeringen (SPUKs).¹⁴ Deze regels kunnen van invloed zijn op de toegankelijkheid, waarbij het van de specifieke regeling afhangt hoeveel ruimte er is om bijvoorbeeld keuzes te maken in welke staatsteunoplossing wordt gekozen.

¹⁴ Bij een SPUK geeft het Rijk geld aan de provincie om bepaalde doelen te realiseren of maatregelen uit te voeren.

Ook de beleidsafdeling speelt een belangrijke rol in hoe toegankelijk een subsidieregeling wordt: zij bepalen het doel van de subsidieregeling en maken een afweging over wat er nodig is aan monitoring van dat doel (doeltreffendheid en doelmatigheid). Dit kan leiden tot verminderde toegankelijkheid, omdat aanvragers dan meer gegevens moeten aanleveren (zowel bij de aanvraag als in de verantwoordingsfase). Hier ligt een spanningsveld, waar de beleidseenheid en PDS gezamenlijk een afweging in maken.

Ook zichtbaarheid en proportionaliteit van een regeling spelen een rol bij het maken van een regeling. Het kost de provincie ongeveer €1.000 om een beschikking af te geven. Daarom wordt er bij het opstellen van een regeling goed gekeken naar de hoogte van het te subsidiëren bedrag en of er geen overlap tussen regelingen ontstaat. Voor mensen die een subsidie willen aanvragen, is het belangrijk dat er niet teveel verschillende regelingen zijn. Het risico is dat mensen anders door de bomen het bos niet meer zien. Bij kleine bedragen wordt vanuit doelmatigheid soms gekozen om de subsidieregeling door een externe partij uit te laten voeren. Een belangrijk voorbeeld hiervan is het Naoberschapfonds voor sociale initiatieven, een onderdeel van het Oranjefonds dat voor 50% door de provincie wordt betaald (het Oranjefonds betaalt de overige 50%). De provincie heeft prestatieafspraken met het Oranjefonds, die daar verantwoording over aflegt. De uitvoering en daarmee de toegankelijkheid, is vervolgens helemaal in handen van het Oranjefonds. Daarbij speelt ook mee dat het Oranjefonds dichterbij burgers zou staan dan de provincie. Uit onze gesprekken met doelgroepen komt naar voren dat het Oranjefonds niet altijd als toegankelijk wordt ervaren. Het Oranjefonds vraagt bij de aanvraag (voor een financiële bijdrage van € 500 tot maximaal € 100.000) veel informatie over het project, waaronder de jaarstukken en statuten van de rechtspersoon en gedetailleerde informatie over de te bereiken doelgroep en de ondersteuning van vrijwilligers. Dit vormt een drempel om subsidie aan te vragen, zeker voor kleine initiatieven.

Publicatie subsidieregeling en bijstellen

Na besluitvorming in GS wordt de regeling opgenomen in het UBS en gepubliceerd op de website van de provincie en in het Provinciaal Blad op overheid.nl. Ook op de website is het uitgangspunt B1-taalgebruik. Het team van de website probeert dit voortdurend toe te passen en de toegankelijkheid van teksten te verbeteren. Na publicatie en openstelling van de regeling wordt gemonitord hoeveel aanvragen er binnenkomen en of de aanvragen soepel lopen. Als een klein foutje in de regeling wordt ontdekt, wordt dit aangepast. Wel wordt hierbij de rechtsgelijkheid in het oog gehouden, zodat het een eerlijk proces blijft, ook voor aanvragers die eerder waren. De hoogte van het te subsidiëren bedrag of het subsidiepercentage zijn om deze reden lastig tussentijds aan te passen, hoewel er soms door prijsstijgingen in de buitenwereld wel aanleiding toe is. Deze afwegingen moeten vooraf bij het opstellen grondig gemaakt worden.

Bereiken van doelgroepen

Of en hoe de doelgroep van de regeling wordt bereikt, varieert per subsidieregeling. De beleidseenheid is verantwoordelijk voor communicatie met de doelgroep. Hoe de communicatie wordt aangepakt, hangt af van het soort regeling en wie de doelgroep is. Professionele aanvragers hebben bijvoorbeeld minder ondersteuning nodig bij een

aanvraag dan vrijwilligers of particulieren. Hier kan bij het opstellen van de regeling al rekening mee worden gehouden, bijvoorbeeld door een vooroverleg met de beleidsambtenaar verplicht te maken. In dit vooroverleg kan de beleidsambtenaar het doel van de subsidie uitleggen. Ook kan hij of zij de aanvrager wijzen op de verschillende verplichte onderdelen, zoals een projectplan of begroting en uitleggen wat daar verwacht wordt. Een andere vorm van ondersteuning is de voorwaarde in de regeling om verplicht advies in te winnen bij een mobiliteitsmakelaar, initiatievencoach, erfcoach of een geselecteerde adviseur, die soms wel en soms niet in dienst zijn van de provincie. Ook kunnen aanvragers terecht bij het Overijssel loket met vragen over hun aanvraag.

Bij het opstellen van een subsidieregeling is het de bedoeling dat de beleidseenheid de conceptregeling teruglegt bij de doelgroep met de vraag om feedback, ook of de regeling begrijpelijk is. In een interview worden verschillende voorbeelden van regelingen genoemd waarbij dit is gebeurd. Bij een regeling voor het mkb wordt een mkb-toets gedaan door de provincie. De provincie werkt soms samen met netwerk- of brancheorganisaties om de bekendheid van de subsidieregeling te vergroten. In hoofdstuk 4 worden vijf regelingen nader bekeken op hoe de afwegingen rondom toegankelijkheid zijn gemaakt.

3.2 Acties en monitoring toegankelijkheid 2020-heden

Normen

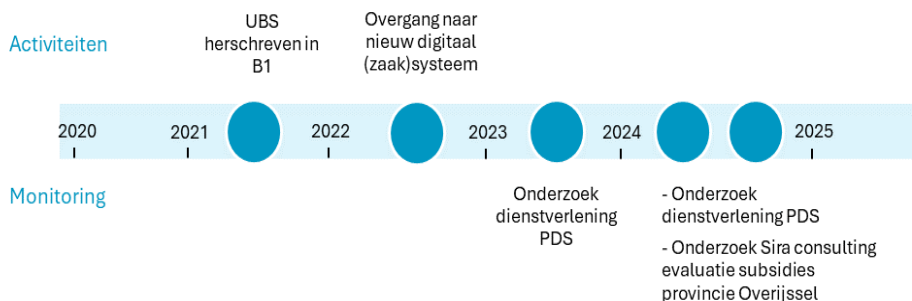
- De provincie heeft zicht op de toegankelijkheid van subsidies.
- De provincie zet zich in om de toegankelijkheid van subsidies te verbeteren.

Bevindingen

- De provincie heeft in de periode 2020-heden op verschillende momenten aandacht gehad voor toegankelijkheid:
 - Het UBS is herschreven in – waar mogelijk – B1 Nederlands. Het uitgangspunt daarbij was dat de tekst zo makkelijk mogelijk leesbaar werd, maar wel juridisch kloppend is.
 - Het nieuwe digitale zaaksysteem is in gebruik genomen. Dit had op twee manieren impact op toegankelijkheid: de model-brieven zijn herschreven in B1 Nederlands en aanvragers hoeven minder gegevens in te voeren.
 - In 2023 en 2024 heeft de provincie twee enquêtes laten uitvoeren onder subsidieontvangers om inzicht te krijgen in de provinciale dienstverlening. Subsidieontvangers die de enquête invulden, waren over het algemeen positief.
 - In 2024 is in opdracht van de provincie de doeltreffendheid en doelmatigheid van 20 subsidieregelingen geëvalueerd (217a-onderzoek) door een externe partij, waar ook de toegankelijkheid van subsidies aan bod kwam. Bij zeven regelingen wordt opgemerkt dat communicatie met de doelgroep (het slagen in het bereiken van de doelgroep) een belangrijke reden is waarom de subsidie minder of niet doeltreffend is of dat de bekendheid bij de doelgroep verbeterd kan worden.
 - De provincie ziet inzet op toegankelijkheid als een continu proces, waarbij telkens verbeteringen kunnen worden doorgevoerd. Daarbij noemt de provincie als verbeterpunten of ontwikkelwensen verbeterde integratie van e-herkenning in de eigen website en communicatie met aanvragers via het klantportaal.

De provincie heeft in de periode 2020-heden op verschillende momenten aandacht gehad voor toegankelijkheid. In figuur 5 wordt hiervan een overzicht gegeven.

Figuur 5: Ontwikkelingen rondom toegankelijkheid van subsidies bij de provincie Overijssel 2020-heden

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland, op basis van informatie van de provincie Overijssel

Activiteiten gericht op verbeteren toegankelijkheid

In 2021 en 2022 is het UBS herzien en daarbij herschreven in – waar mogelijk – B1 Nederlands. Toegankelijke teksten blijven een aandachtspunt, omdat het altijd beter kan. De ambities is om alle communicatie over subsidies in B1 Nederlands te doen. Een nieuwe herziening van het UBS staat gepland voor 2027.

In 2022 en 2023 is het digitale systeem waarmee subsidieaanvragen worden geregistreerd, veranderd. Dit nieuwe ‘digitaal zaakstelsel’ knoopt het aanvraagformulier (de ‘voorkant’) aan het registratiesysteem waarin subsidies worden beoordeeld (de ‘achterkant’). Een consequentie van deze overgang is (zoals in paragraaf 2.2.1 is aangegeven) dat gegevens over subsidies verleend voor 2023 zijn gearchiveerd en lastig te raadplegen zijn. De overgang naar het nieuwe zaakstelsel heeft op twee manieren impact gehad op de toegankelijkheid. Als eerste betekende het dat er nieuwe model-brieven kwamen. Deze brieven zijn in 2022 in B1 Nederlands herschreven, maar dit blijft een doorlopend proces. Ten tweede hoeven aanvragers minder standaardgegevens in te voeren bij een aanvraag.

Monitoring toegankelijkheid

Vanaf 2023 heeft de provincie een aantal onderzoeken laten uitvoeren, waarbij toegankelijkheid aan bod kwam. In 2023 en 2024 zijn twee enquêtes gehouden onder subsidieontvangers om inzicht te krijgen in de provinciale dienstverlening. In deze enquêtes zijn mensen benaderd die een subsidieaanvraag hebben gedaan voor een subsidieregeling die is opgenomen in het UBS. Europese subsidies vielen er dus buiten.

Subsidieontvangers die de enquête invulden, waren over het algemeen positief (zie tabel 4). Over het totaal scoorde de provincie in 2023 een 7,7 als rapportcijfer voor de dienstverlening en in 2024 een 7,9. Verbeterpunten gaan over lastige vindbaarheid van aanvraagformulieren, het dubbel moeten invoeren van informatie (bijvoorbeeld in het formulier en in een projectplan) en hulp via het Overijssel loket. De respons op de enquête was laag, waardoor de enquête niet representatief is. Het voornemen is om de

enquête jaarlijks uit te voeren; in 2025 is deze niet uitgevoerd vanwege het aangekondigde rekenkameronderzoek.

Tabel 4: Resultaat enquêtes dienstverlening PDS

Stelling	2023	2024
“Ik vond het eenvoudig om de juiste informatie te vinden op de website”	63%	76%
“Ik vond de informatie op de website duidelijk”	73%	75%
“Ik vond het aanvraagformulier begrijpelijk”	85%	74%
“Ik vond het eenvoudig om een aanvraag te doen”	80%	73%

Bron: Provincie Overijssel. De percentages geven weer hoeveel respondenten het (helemaal) eens waren met een stelling

In 2024 heeft de provincie aan Sira consulting de opdracht gegeven om de doeltreffendheid en doelmatigheid van 20 subsidieregelingen te evalueren. Dit is een 217a onderzoek, de wettelijke verplichting van GS om minimaal één onderzoek per jaar naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van hun gevoerde beleid te laten uitvoeren. In 2024 is er gekozen voor het onderwerp subsidies. In het onderzoek komt ook de toegankelijkheid van subsidies aan bod. Sira oordeelt dat subsidieprocessen doorgaans goed doorlopen worden door subsidieontvangers, maar dat er ook ruimte is voor verbetering. Daarbij worden 11 van de 20 onderzochte regelingen beoordeeld als ‘goed’ met betrekking tot 'efficiëntie van het subsidieproces'. Hierbij concludeert Sira “deze subsidieregelingen worden gekenmerkt door eenvoudige en laagdrempelige aanvraagprocedures, duidelijke communicatie en ondersteuning vanuit de provincie en korte doorlooptijden”.

Het netwerk van subsidieaanvragers blijkt bepalend te zijn of potentiële aanvragers weten van het bestaan van de subsidieregeling en deze kunnen vinden. Bij zeven regelingen wordt opgemerkt dat communicatie met de doelgroep (het slagen in het bereiken van de doelgroep) een belangrijke reden is waarom de subsidie minder of niet doeltreffend is of dat de bekendheid onder de doelgroep verbeterd kan worden. Sira merkt hierbij op dat er een groot verschil bestaat tussen professionele organisaties en vrijwilligersorganisaties in hoe soepel het aanvraagproces voor een subsidie wordt doorlopen. Twee van de vier aanbevelingen in het rapport zijn gericht op het (beter) bereiken van de doelgroep: “Blijf inzetten op samenwerking en kennisdeling tussen subsidieaanvragers-en ontvangers” en “Zet de rol van de initiatievencoaches (of vergelijkbare functies) breder in”. Door samen te werken met organisaties die dichtbij de doelgroep staan, kunnen procedures voor met name niet-professionele aanvragers vereenvoudigd worden en kunnen doelgroepen beter worden bereikt. De vierde aanbeveling in het rapport raakt ook aan toegankelijkheid: Sira beveelt aan om de grenzen voor verantwoordingsarrangementen te heroverwegen en concreet de grens voor arrangement 1 te verhogen, zodat meer subsidieontvangers lagere verantwoordingslasten krijgen.

De provincie geeft aan de conclusies en aanbeveling van het Sira-onderzoek worden betrokken in de herziening van het UBS, die in 2027 gepland staat. Daarbij wordt voor de vierde aanbeveling ook de evaluatie van het Rijksbrede Uniform Subsidie Kader betrokken, die in 2025 uitgevoerd zou worden. Het Rijk neemt medio 2026 een beslissing over het aanpassen van de arrangementsgrenzen. De provincie zal vervolgens eind 2026 bij de herziening van het UBS beslissen of ze de arrangementsgrenzen uit het herziene USK overneemt. Voor de aanbevelingen gericht op de doelgroep ligt de verantwoordelijkheid bij de beleidsafdelingen die subsidieregelingen initiëren. De provincie geeft aan dat er in het algemeen de afgelopen jaren meer is ingezet op ondersteuning of begeleiding van burgers, maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties en kleine ondernemers bij het aanvragen van subsidies. De uiteindelijke inzet gericht op het bereiken van de doelgroep verschilt per regeling, waarbij de provincie een afweging maakt of men het beschikbare budget voor een deel in begeleiding wil stoppen of maximaal in concrete projecten die gesubsidieerd worden.

Verbeterpunten en ontwikkelwensen toegankelijkheid

De provincie ziet inzet op toegankelijkheid als een continu proces, waarbij telkens verder verbeteringen kunnen worden doorgevoerd. Een vaker gehoorde klacht van aanvragers is het systeem van e-herkenning. E-herkenning is het digitale inlogstelsel voor organisaties en bedrijven, dat wettelijk verplicht is. Het is duidelijk dat kleinere partijen zoals stichtingen en verenigingen e-herkenning als een drempel ervaren. De provincie probeert aanvragers te begeleiden door op de website uitleg te geven over e-herkenning en bij contact met aanvragers er op te wijzen dat e-herkenning op tijd moet worden aangevraagd. Een technische verbeterwens is om de inlog met e-herkenning beter te koppelen aan het aanvraagformulier. Nu is het zo, dat als je voor de eerste keer inlogt met e-herkenning in een aanvraagformulier, je eerst contactgegevens moet invullen op de website en daardoor het scherm van het aanvraagformulier kwijt raakt. De provincie is zelf niet in staat om dit aan te passen; het is een technisch issue dat moet worden opgelost door de beheerder van het zaakstelsel, het bedrijf waar de provincie het zaakstelsel heeft ingekocht.

Een andere verbeterwens betreft het klantportaal, waarin aanvragers inloggen en de aanvraag indienen. De huidige functionaliteit van dit portaal is beperkt; het is bijvoorbeeld niet mogelijk voor de provincie om via dit portaal met aanvragers te communiceren. Dit moet via afzonderlijke brieven of e-mails. De wens om dit te verbeteren stamt uit 2021 en er is toen ook een project klantportaal gestart. Het blijkt echter niet eenvoudig om dit te realiseren. Het digitale zaakstelsel gaat in de komende jaren opnieuw aanbesteed worden, waardoor het zaakstelsel (de 'achterkant'), het aanvraagformulier en het klantportaal (de 'voorkant') er heel anders uit kunnen gaan zien.

4 Verdieping provinciale regelingen

In dit hoofdstuk verdiepen we voor vijf subsidieregelingen hoe toegankelijkheid in de praktijk gestalte kreeg.

27

Toegankelijkheid van subsidies

Normen

- De provincie heeft duidelijke en navolgbare afwegingen gemaakt bij het inrichten van subsidieregelingen en de effecten op toegankelijkheid hiervan.
- De toegankelijkheid van de subsidies is passend bij het doel/karakter van een regeling en de gemaakte afwegingen.
- Beoogde doelgroepen die in aanmerking komen voor een subsidie worden door de provincie bereikt.
- Een doelgroep die in aanmerking komt voor subsidie (ondernemers, stichtingen en particulieren) moet zelf subsidie kunnen aanvragen, passend bij de zwaarte van het subsidie-arrangement en de bijbehorende risico-afweging.

Bevindingen

- Toegankelijkheid speelt een rol in de afwegingen bij het opstellen van een nieuwe subsidieregeling. Daarbij moet de toegankelijkheid passen binnen de grenzen van wat er noodzakelijk wordt geacht voor doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid.
- Drempels in toegankelijkheid die meerdere keren naar voren kwamen zijn e-herkenning en het schrijven van een (goed) projectplan en begroting.

Vervolg op volgende pagina

Bevindingen (vervolg)

- Bij regelingen die gericht zijn op (kleine) (vrijwilligers-) organisaties ('Dorpsplannen' en 'Erfgoed, het verhaal van Overijssel wordt vervolgd') wordt een vooroverleg met de provincie verplicht gesteld om de toegankelijkheid van de regeling te vergroten. Het overleg biedt de provincie de mogelijkheid om uitleg te geven en potentiële aanvragers tips te geven over het opstellen van een projectplan en begroting. Op deze manier wordt balans gezocht tussen aanvragen met kwalitatief goede projecten en toegankelijkheid
- Communicatie over regelingen verloopt vaak via netwerkorganisaties, netwerkpartners en brancheorganisaties, evenals via provinciale medewerkers in het veld, zoals erfcoaches, gebiedsregisseurs en initiatievencoaches.
- Eén van de vijf regelingen heeft een vastgelegd communicatieplan gevonden (regeling Dorpsplannen). De aanpak van communicatie varieert er regeling en wordt mede bepaald door hoe lang de regeling al loopt. Standaard wordt er over iedere regeling gecommuniceerd via de website(s), nieuwsberichten en social media van de provincie.
- De provincie heeft deels in beeld bij welk deel van de doelgroep de subsidie landt. Bij vier van de vijf regelingen werd hier inspanning op verricht door de beleidsafdeling (Ons toeristisch mkb, MIT-haalbaarheid, Dorpsplannen en Erfgoed, het verhaal van Overijssel wordt vervolgd).
- Subsidiebureaus spelen met name een rol bij regelingen die gericht zijn op bedrijven. De provincie ziet voor- en nadelen aan de inzet van subsidiebureaus door aanvragers. Aan de ene kant zijn bureaus soms in staat ondernemers te bereiken of activeren waar de provincie dat niet lukt, aan de andere kant leveren sommige bureaus geen goede kwaliteit.

Een aantal stappen van het aanvraagproces komt standaard bij alle provinciale regelingen terug. Een eerste stap is het inloggen met e-herkenning. Dit is een vaak genoemde drempel in het aanvraagproces. Het kost voor de aanvrager tijd om dit aan te vragen en het is gekoppeld aan een vast persoon. Het is wettelijk verplicht voor de provincie om aanvragers te laten inloggen met e-herkenning, dus de ruimte om hier iets aan te veranderen is beperkt. Vanuit de provincie wordt gecommuniceerd dat e-herkenning noodzakelijk is en dat dit op tijd geregeld moet worden.

Het subsidieformulier start met de link naar de subsidiepagina op de website van de provincie, waar algemene informatie over de subsidie staat vermeld. Daarna volgt een lijst met zaken die nodig zijn om het formulier in te vullen. Ook wordt hier het telefoonnummer van Overijssel Loket genoemd, dat mensen kunnen bellen bij vragen. Vervolgens worden er een aantal vragen gesteld die checken of de aanvrager voldoet aan de voorwaarden. Het subsidieformulier is 'zelfdenkend', dat wil zeggen dat afhankelijk van de gegeven antwoorden onderdelen van het formulier verdwijnen of worden toegevoegd. Hierna volgen velden waarin het project moet worden omschreven, en indien van toepassing, vragen over de begroting en andere verplichte

bijlagen en staatssteun. Vaak moet er voor bijlagen een verplichte format worden gebruikt; dit staat op het formulier aangegeven. Hierna volgen velden waar de bijlages kunnen worden geüpload. Er is altijd de mogelijkheid om aan te kruisen dat men de bijlage na zal sturen. Het formulier sluit af met een verklaring dat de aanvrager het formulier juist heeft ingevuld en bevoegd is het formulier in te dienen en ondertekening van het formulier. Soms wordt er gevraagd toestemming te geven de gegevens te delen met een externe organisatie.

Bij de inhoudelijke vragen wordt geprobeerd moeilijke begrippen zo duidelijk mogelijk uit te leggen. Zo wordt uitgelegd wanneer de check op staatssteun moet plaatsvinden en welke staatsteunoplossing van toepassing is. De gekozen staatsteunoplossing hangt onder andere samen met het maximaal te verlenen subsidiebedrag. Via ja/nee vragen wordt de aanvrager door de module geleid. Ook bij andere vragen wordt toegelicht wat de bedoeling is of hoe de provincie het antwoord zal beoordelen.

Hieronder verdiepen we voor vijf regelingen hoe afwegingen rondom toegankelijkheid zijn gemaakt en hoe de doelgroep van de regeling is bereikt.

4.1 Investerings duurzame landbouw Overijssel

De regeling

Regelingsnummer in UBS: 4.38.

Beleidskader: Onderdeel van eerste maatregelenpakket van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG).

Doel van de regeling: Boeren ondersteunen bij verduurzaming door subsidie te geven voor investeringen die bijdragen aan betere lucht-, water- en bodemkwaliteit, biodiversiteit, CO₂-vastlegging en/of bijdragen aan de reductie van stikstof- en methaanemissie.

Voorbeelden van investeringen waar subsidie voor kan worden aangevraagd, zijn innovaties als schonere stalvloeren en mestrobots, digitale 'hekken' om weides of veeroosters en koeientunnels en landbouwmachines geschikt voor agroforestry.

Doelgroep: agrarisch ondernemers en ondernemers die eiwitteelten toepassen in humane voeding of veevoer of verwerken in de bouw-, infra-, textiel-, substraat-, kunststof- of papiersector.

Hoogte subsidiebedrag: 40% (55% voor jonge boeren) van het te investeren bedrag en maximaal €125.000 in 2025 en €50.000 in 2026 per aanvraag voor boeren (minimaal €5000). Voor ondernemers die geen MKB-er zijn, subsidiepercentage van 25%.

Subsidieplafond: € 2.560.619 in 2026.

Aantal keer verleend in 2025: 238 keer verleend, gemiddeld €24.940 per aanvraag. In totaal €5.935.811 aan subsidie verleend in 2025.

Bijzonderheden: Het budget van de subsidie komt uit een Specifieke Uitkering (SPUK) van het Rijk. Het Rijk heeft het door de provincie ingediende maatregelenpakket beoordeeld en specifieke instructies gegeven welke investeringen onder welke voorwaarden subsidiabel zijn.

De uitvoering van de subsidieregeling wordt bemoeilijkt doordat ondernemers voor de meeste innovaties een natuurvergunning nodig hebben. De provincie Overijssel heeft echter vergunningverlening opgeschort tot 1 februari 2027. Het salderen met natuurvergunningen is niet meer mogelijk, omdat op dit moment de natuurdoelen in de Overijsselse Natura 2000-gebieden onvoldoende zijn geborgd.

Afwegingen over toegankelijkheid

De regeling 'Investerings duurzame landbouw Overijssel' is sinds begin 2025 open en loopt door in 2026. De regeling is een uitvloeisel van het PPLG van Overijssel en wordt bekostigd met geld van het Rijk. De provincie heeft bij het maken van de regeling gekeken welke investeringen de provincie kan ondersteunen en waar overlap zit met subsidieregelingen vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB, Europees geld). Het Rijk heeft vervolgens het plan van de provincie beoordeeld en specifieke instructies gegeven over welke investeringen wel/niet subsidiabel zijn. De beleidsvrijheid voor de provincie is bij deze subsidieregeling daardoor beperkt. Zo kan er alleen subsidie voor een mestrobot aangevraagd worden als die onderdeel is van een provinciale pilot.

Bij het ontwerp van de regeling is door de provincie nagedacht over de toegankelijkheid. Er is gekozen om de subsidieregeling in tranches open te stellen. Dit had twee redenen. Ten eerste is er op deze manier ruimte om de regeling bij te stellen om meer doelbereik te realiseren en het beschikbare budget te kunnen spreiden over verschillende typen aanvragen. De tweede reden om te kiezen voor openstelling in tranches, is dat de regeling dan langer loopt. De hoop is dat de bekendheid van de regeling langzaam toeneemt en dat op deze manier meer ondernemers de kans hebben om een aanvraag te doen. In de eerste tranche kwamen veel aanvragen binnen voor kavelpaden. Deze mogelijkheid is in de tweede tranche geschrapt. Ook is de voorwaarde wie kan aanvragen aangepast; dit was eerst één aanvraag per bedrijf en dit is gewijzigd naar één aanvraag per ondernemer. Dit omdat bleek dat sommige ondernemers meerdere bedrijven hebben en meerdere malen subsidie aanvragen.

Daarnaast is door erfcoaches en gebiedsregisseurs mee gedacht over de voorwaarden en praktische inrichting van de subsidie, om zo aansluiting bij de doelgroep te krijgen. Er is bewust gekozen om te werken met een laag minimumbedrag voor de subsidie. Op deze manier is de regeling interessant voor een grotere groep boeren. Dit is afgewogen met doelmatigheid, want een groter subsidiebedrag betekent relatief lagere administratieve lasten voor de provincie. Omdat de subsidie een deel van de totale investeringskosten dekt, betekent dit dat het voor grotere bedrijven makkelijker is om de subsidie aan te vragen. Zij hebben namelijk meer investeringsruimte. Door het lage minimumbedrag komt de subsidie ook in het bereik van kleinere ondernemers.

Communicatie en bereiken van de doelgroep

In de communicatie over Investerings Duurzame Landbouw Overijssel spelen erfcoaches en gebiedsregisseurs van de provincie een belangrijk rol. Zij zijn de schakel tussen de doelgroep (agrarisch ondernemers) en de provincie, om aan de ene kant op te halen waar de behoefte van de doelgroep ligt en aan de andere kant informatie over beschikbare subsidies te verspreiden. Vanuit team Agro & Food en voedsel (dat verantwoordelijk is voor de subsidieregeling) worden informatiebijeenkomsten over beschikbare subsidies georganiseerd voor erfcoaches en gebiedsregisseurs.

De provincie communiceert over de subsidieregeling via nieuwsberichten en informatie op de website en via de themawebsite Toekomst voor Ons Platteland. Hier is de communicatieadviseur van team Agro & Food en voedsel bij betrokken. Er is geen communicatieplan voor de regeling Investerings Duurzame Landbouw Overijssel.

Het is bij de provincie beperkt in beeld welk deel van de doelgroep provinciale subsidies ontvangt. Ambtelijk wordt aangegeven dat de wens is om dit te verbeteren, om bijvoorbeeld zicht te krijgen op hoeveel ondernemers subsidie krijgen, hoe subsidies verdeeld zijn over de provincie en wat daar verklaringen voor zijn.

4.2 Ons toeristisch Mkb: groen, digitaal en toegankelijk

De regeling

Regelingsnummer in UBS: 6.15

Beleidskader: Investeringsimpuls 'Recreatie en vrije tijd 2024-2027'

Doel van de regeling: Maatschappelijk verantwoord ondernemen stimuleren door vergroening, klimaatadaptatie, toegankelijkheid en digitalisering. Voorbeelden van activiteiten waar je subsidie voor kunt aanvragen zijn een energieonderzoek en het uitvoeren van energiemaatregelen, het opstellen van een inrichtingsplan en uitvoeren van vergroeningsactiviteiten, activiteiten die zorgen dat mensen met een beperking gebruik kunnen maken van de diensten van de onderneming en klimaatmaatregelen om waterverbruik te verminderen en water vast te houden.

Doelgroep: Mkb-ondernemingen in de toeristische sector met SBI-code 55 (m.u.v. 55.10.2 en Bed & Breakfast's), 93.2 (m.u.v. 93.21.2 Kermisattracties) en 93.12, inclusief Buitensport niet hoofdzakelijk gefinancierd door gemeenten.

Hoogte subsidiebedrag: maximaal 50% van het totaal te investeren bedrag tot een maximum van €15.000 per aanvraag. Het totaal te investeren bedrag is minimaal €20.000 excl. btw, behalve voor vergroeningsactiviteiten; daar is het minimale totale investeringsbedrag €10.000 voor een subsidie van €5000 - €10.000.

Subsidieplafond: € 2.075.000 in 2025-2027.

Aantal keer verleend in 2025: 51 keer verleend, gemiddeld €13.723 per aanvraag. In totaal €699.871 aan subsidie verleend in 2025.

Bijzonderheden: geen.

Afwegingen over toegankelijkheid

De regeling 'Ons toeristisch Mkb; groen, digitaal en toegankelijk' is een regeling die door de provincie is ontwikkeld en gefinancierd. De regeling is het vervolg op eerdere, vergelijkbare regelingen en is in samenwerking met Gastvrij Overijssel ontwikkeld. Gastvrij Overijssel is een netwerkorganisatie voor de vrijetijdssector. In 2011 heeft de provincie de aanzet gegeven tot Gastvrij Overijssel, omdat de vrijetijdssector specifieke mkb-bedrijven kent met een specifieke ondersteuningsbehoefte, die verschilt van mkb-maakbedrijven. Het doel van de subsidieregeling is om de kwaliteit van toeristische producten en diensten in Overijssel te verbeteren en zo aan de ene kant beter aan te sluiten bij consumentenvoorkeuren en aan de andere kant de toekomstbestendigheid van ondernemingen te vergroten en zo werkgelegenheid in de provincie te stimuleren en te behouden. De regeling is onderdeel van het economisch beleid van de provincie.

Bij het maken van de subsidieregeling is het uitgangspunt geweest om de drempel zo laag mogelijk te maken en niet meer dan strikt noodzakelijk te vragen in het aanvraagproces. Een voorwaarde is wel dat de ondernemer zelf moet investeren en dat er deskundig advies ingewonnen moet worden. Ambtelijk wordt aangegeven dat er in het algemeen in de toeristische sector minder investeringsbereidheid is en wordt niet iedereen enthousiast van het maatschappelijk verantwoord ondernemen. Toch is er

bewust gekozen voor de focus op maatschappelijk verantwoord ondernemen en de verplichte eigen investering van de ondernemer, omdat de provincie toekomstgerichtheid bij ondernemers wil stimuleren. Deze doelstelling wordt verder geborgd doordat in de regeling als randvoorwaarde is opgenomen dat de subsidieontvanger moet deelnemen aan actieve kennisdeling. Dit moet ertoe leiden dat ondernemers van elkaar leren.

In het ontwerp van de regeling zijn B&B's uitgesloten, vanwege het risico dat het subsidiegeld wordt besteed aan verbeteringen op het eigen erf zonder verdere toeristische functie. Hierdoor kan de doeltreffendheid en doelmatigheid van de regeling in het geding komen.

Bij het ontwerpen en opstellen van de regeling is de doelgroep betrokken door de regeling te laten tegenlezen door vijf ondernemers met de vraag of de regeling begrijpelijk is. De feedback was in grote lijnen positief; als opmerking werd bijvoorbeeld meegegeven om te verhelderen welk soort kosten subsidiabel is en wat er precies getoetst zou worden bij de verantwoording. De verantwoording valt onder arrangement 1, waarbij er steekproefsgewijs wordt gecontroleerd of de activiteiten zijn uitgevoerd. Wel geeft de provincie aan dat ze het altijd leuk vinden als men foto's van het eindresultaat op stuurt.

Een ander punt van feedback uit het veld was om het minimum subsidiebedrag voor vergroening te verlagen, om een groter aantal ondernemers te bereiken. Het minimumbedrag voor vergroeningsactiviteiten is daarop verlaagd tot €5.000. Na publicatie van de regeling is als gevolg van feedback van Koninklijke Horeca Nederland (KHN) de eis voor hotels om 80% van de omzet uit overnachtingen te halen, verlaagd naar 50%. KHN gaf aan dat hotels vaak veel omzet halen uit het bij het hotel horende restaurant. De provincie probeert goed naar deze feedback te luisteren om zo een regeling te maken die aansluit op de behoefte en praktijk van de doelgroep en de deelname van 'unusual suspects' te stimuleren.

De regeling kan volgens de provincie goed door ondernemers zelf worden aangevraagd. Voor sommige ondernemers is de e-herkenning een hobbel. De provincie kan hier echter weinig aan veranderen, omdat het wettelijk verplicht is. Andere ondernemers geven aan de regeling heel toegankelijk te vinden. Gastvrij Overijssel kan meedenken met kleinere bedrijven wat een goede aanvraag voor het bedrijf zou zijn.

Het komt voor dat adviesbureaus de aanvraag voor een ondernemer doen. Dit zijn vaak kleine bureaus met veel contacten in de sector. Vanuit het perspectief van de provincie is de inzet van deze bureaus positief als het er toe leidt dat ondernemers die het subsidieaanvragen niet in de vingers hebben, toch worden bereikt. Wel let de provincie er op dat de inzet van adviesbureaus er niet toe leidt dat er adviezen komen die uiteindelijk niet worden opgevolgd door de ondernemer.

Communicatie en bereiken van de doelgroep

Bij het bereiken van de doelgroep, het toeristisch mkb, speelt netwerkorganisatie Gastvrij Overijssel een belangrijke rol. In Gastvrij Overijssel zijn bedrijven en

brancheverenigingen vertegenwoordigd. De subsidieregeling wordt via de partners van Gastvrij Overijssel gepromoot. Voor de promotie van de regeling zijn op initiatief van de provincie diverse artikelen geschreven over ondernemers die hebben deelgenomen aan de regeling op (vak-)websites en in een regionale krant. Er is een Q&A-folder gemaakt, waarin stap voor stap wordt uitgelegd waarvoor en hoe je subsidie kunt aanvragen. Daarnaast worden gemeenten door de provincie geattendeerd op de regeling om die te promoten via hun kanalen.

Bij het ontwerpen van de huidige regeling is bewust gekozen om Gastvrij Overijssel geen formele rol te geven in de uitvoering van de regeling. Naast juridische redenen is dit om zoveel mogelijk subsidiemiddelen bij de bedrijven zelf te laten landen en niet bij een intermediaire organisatie als Gastvrij Overijssel. Ambtelijk wordt aangegeven dat de doelgroep hierdoor wel een hogere drempel kan ervaren.

De provincie heeft direct contact met de doelgroep door aanwezig te zijn op regiobijeenkomsten en via eigen contacten met ondernemers. Samen met Gastvrij Overijssel organiseert de provincie ondernemersbijeenkomsten, waar de provincie dan een presentatie over de subsidieregeling om deze te promoten en ondernemers te enthousiasmeren voor de regeling. Ondernemers reageren hier positief op. Wel constateert de provincie dat er een behoorlijk grote groep toeristische ondernemers is die niet is aangesloten bij een branchevereniging en die niet naar congressen of bijeenkomsten komt. Ambtelijk wordt aangegeven dat dit soms komt doordat men een negatieve ervaring heeft gehad met de (Europese) LEADER-subsidie en deze ondernemers daardoor zijn afgehaakt.

Uit de ingediende subsidieaanvragen blijkt dat onder de aanvragers een aantal 'usual suspects' zijn; dit zijn de bedrijven die meer dan gemiddeld vooruit denken, ervaring hebben met eerdere regelingen en deze benutten om stappen te maken. Tegelijk merkt de provincie dat de communicatie-activiteiten vruchten afwerpt, omdat er meer (minder bekende) bedrijven deelnemen aan de regeling. Het aantal aanvragen in 2025 ligt iets onder dan wat er door de provincie verwacht werd. Ambtelijk blijft men zich daarom inzetten voor communicatie over de regeling en het aantal aanvragen wordt door de provincie samen met Gastvrij Overijssel gemonitord.

4.3 MIT Haalbaarheidsprojecten

De regeling

Regelingsnummer in het UBS: 6.2

Beleidskader: Nota Regionale Economie 2024-2027

Doel van de regeling: Innovatie stimuleren bij mkb-bedrijven. De basis onder de regeling is het topsectorenbeleid van het Rijk. Als een bedrijf een innovatief idee ontwikkeld heeft, bijvoorbeeld in de vorm van een beginnend marktonderzoek of een eerste prototype, kan er subsidie worden aangevraagd voor een haalbaarheidsonderzoek.

Doelgroep: Mkb-bedrijven in Overijssel. De innovatie moet passen binnen het topsectorenbeleid en aansluiten bij het thema van een Kennis- en Innovatieagenda (KIA). Deze thema's zijn: klimaat en energie, gezondheid en zorg, veiligheid, sleuteltechnologieën, landbouw, water en voedsel, maatschappelijk verdienvermogen, circulaire economie en digitalisering.

Hoogte subsidiebedrag: een vast bedrag van €20.000.

Subsidieplafond: In 2025 en in 2026 elk € 980.000,-; dit betekent dat er 49 subsidies kunnen worden verleend.

Aantal keer verleend in 2025: 50 keer (1 aanvraag na bezwaar alsnog verleend; 168 aanvragen).

Bijzonderheden: De regeling MIT-haalbaarheidsonderzoeken wordt voor 50% door het Rijk betaald via een SPUK of decentrale uitkering en voor 50% door de provincie Overijssel. Aanvragen worden inhoudelijk beoordeeld door een onafhankelijke commissie van Oost-NL op impact, mate van innovatie, technisch-financiële uitvoerbaarheid en economisch perspectief.

Afwegingen over toegankelijkheid

De regeling 'MIT-haalbaarheidsonderzoeken' is in 2015 door het ministerie van Economische Zaken opgesteld. Het is een landelijke regeling die in alle provincies loopt. Aanvragen moeten binnen het landelijke topsectorenbeleid passen en aansluiten bij een van de Kennis- en Innovatieagenda's (KIA's). Aanvragers moeten dit onderbouwen in een projectplan van ca. 10 pagina's. Om in aanmerking te komen voor de subsidie, moet je minimaal 40 van de 60 punten scoren. De inhoudelijke beoordeling wordt gedaan door Oost-NL. De provincie heeft hiervoor gekozen, omdat Oost-NL meer specifieke kennis in huis heeft en de aanvragen beter kan beoordelen.

Het idee achter de regeling is dat dit een laagdrempelige regeling is die mkb-ers ondersteunt bij de eerste stap naar een innovatief product. Het uitgangspunt is dat aanvragen zo makkelijk mogelijk moet zijn en dat er geen eisen zijn om zaken te rapporteren na de aanvragen. Het belangrijkste dat een ondernemer moet doen, is een goed projectplan opstellen. Als de subsidie wordt toegekend, hoeft de aanvrager verder niet te verantwoorden, omdat de regeling onder arrangement 1 valt. Als er een goed werkbaar innovatief idee is ontwikkeld, is er vervolgens de regeling MIT R&D (in

samenwerking met andere partijen) en eventueel EFRO met hogere subsidiebedragen. Bij deze regelingen wordt ook meer van aanvragers gevraagd.

De kaders voor de regeling worden landelijk afgestemd. Eens in de drie weken is er overleg tussen alle provincies en het ministerie van EZ over MIT-haalbaarheidsonderzoek en MIT R&D. De regeling MIT-haalbaarheidsonderzoeken is erg populair; doorgaans is de regeling één dag per jaar open en komen er op die dag zoveel aanvragen binnen dat het subsidieplafond is bereikt. Omdat er meer aanvragen binnenkomen dan er geld beschikbaar is, wordt er geloot. Een notaris doet de aanvragen in een pot en op basis daarvan wordt de volgorde van beoordelen bepaald. Als een project voldoende punten scoort (minimaal 40 van de 60), wordt de subsidie toegewezen. Op deze manier worden net zo lang projecten beoordeeld, totdat het geld op is. In 2025 werd er één extra subsidie toegewezen, nadat er bezwaar was gemaakt en deze gegrond bleek. Als je in een bepaald jaar geen subsidie toegekend krijgt, kan je in het volgende jaar het opnieuw proberen.

Er is in navolging van andere provincies gekozen voor het lotingsstelsel, omdat dit een zo eerlijk mogelijke methode is – iedereen maakt evenveel kans dat zijn aanvraag wordt beoordeeld. Het lotingsstelsel levert soms wel frustratie op bij aanvragers met een kwalitatief goede aanvraag, die achter het net vissen. Het lotingsstelsel bepaalt namelijk de volgorde van behandeling. Bij de behandeling worden aanvragen beoordeeld op kwaliteit, waarbij enkel de aanvragen die kwalitatief voldoende scoren (minimaal 40 punten), worden toegekend. De uitvoeringskosten zijn daarentegen relatief laag; landelijk is de afspraak van de uitvoeringskosten maximaal 4% van het subsidieplafond mogen bedragen. De aanvragen die niet zijn beoordeeld worden door de provincie nog wel bekeken vanuit de invalshoek of zij op een andere manier geholpen kunnen worden door ondersteunende organisaties in de provincie, zoals Kennispoort, ZWINC en Novel-T.

De provincie Overijssel stuurt een korte enquête naar subsidieontvangers om in beeld te krijgen van de impact en het resultaat van de projecten en hoe men de subsidie heeft ervaren. Uit deze enquête blijkt dat aanvragers over het algemeen positief zijn over de regeling, maar minder tevreden zijn over het lotingsstelsel.

Bij een aanvraag voor een MIT-haalbaarheidsonderzoek wordt in 60-70% van de gevallen een subsidiebureau ingeschakeld. Uit de data van de provincie blijkt dat een aanvraag door een bureau niet meer kans van slagen heeft dan een aanvraag door een ondernemer zelf. De provincie denkt dat het hoge aantal aanvragen via een subsidiebureau verklaart kan worden doordat bureaus bedrijven actief benaderen. Soms zijn mkb-ondernemingen niet groot genoeg om zelf een aanvraag te doen en kunnen zij ondersteuning op dit vlak goed gebruiken. Wel neemt de provincie waar dat er verschil in kwaliteit is tussen subsidiebureaus. Sommige bureaus zijn in staat om ondernemers te activeren en komen met kwalitatief goede aanvragen, andere bureaus leveren mindere kwaliteit. Volgens de provincie is het niet nodig om een bureau in te schakelen, ondernemers zouden dit zelf moeten kunnen doen.

Communicatie en bereiken van de doelgroep

De regeling MIT-haalbaarheidsonderzoeken loopt al lange tijd. De regeling is daardoor goed bekend bij de doelgroep. Ieder jaar zijn er meer aanvragen dan er geld beschikbaar is. Er is daarom niet heel veel communicatie met de doelgroep nodig. De provincie wordt in de maanden voorafgaand aan de jaarlijkse openstelling (meestal in april) al actief benaderd door ondernemersadviseurs over de regeling. De provincie houdt zelf actief contact met de doelgroep, bijvoorbeeld door aanwezig te zijn op evenementen waar veel ondernemers komen en via netwerkorganisaties. De provincie houdt een lijst bij van zo'n 60 netwerkpartners, waaronder OostNL, VNO-NCW, onderwijsinstellingen, MKB-Deventer, gemeenten en Chiptech Twente.

Een maand voordat de regeling opengaat, wordt er via de website van de provincie, e-mail en LinkedIn gecommuniceerd over de openstelling. De regeling wordt daarbij toegelicht, de datum, het beschikbare budget en tips en tricks worden gedeeld. Op het moment dat de regeling in GS is vastgesteld, wordt alle informatie op de website gezet en kunnen aanvragers het modelprojectplan inzien. Dit kan uiterlijk een maand van tevoren. Aanvragers kunnen zich dan al goed voorbereiden. Een week van tevoren volgt er een herhaalbericht naar het netwerk en op de dag van de openstelling nog een keer.

De provincie heeft inzicht in uit welke sector de aanvragers komen en waar zij vandaan komen.¹⁵ Aanvragers komen uit de hele provincie, met clusters van aanvragen rondom kennisinstellingen en plaatsen waar veel innovatieve bedrijven zitten, zoals Twente. De provincie ziet het als haar taak om er voor te zorgen dat de subsidie voor iedereen in de provincie toegankelijk is; spreiding over de provincie is daarbij niet per se het doel. Een indicator van succes is of het subsidieplafond wordt bereikt; de provincie wil dat het beschikbare budget in lijn met de provinciale doelen wordt besteed en niet op de plank blijft liggen. De afgelopen jaren is de regeling iets strenger gemaakt om meer te sturen op kwaliteit van de aanvragen.

¹⁵ Factsheet MIT-Haalbaarheidsprojecten 2024, Inzicht in aanvragers en begunstigden. Intern document provincie Overijssel.

4.4 Dorpsplannen

De regeling

Regelingsnummer in het UBS: 7.21

Beleidskader: Investeringsvoorstel Leefbaar Platteland 2024-2027

Doel van de regeling: De regeling is onderdeel van het programma Leefbaar Platteland, dat tot doel heeft het Overijsselse platteland verder te versterken, zodat inwoners hier ook in de toekomst goed kunnen wonen, werken en leven in een gezonde en mooie omgeving. De regeling is onderdeel van een set aan gebiedseigen subsidiemogelijkheden en instrumenten. Een dorpsplan is een actieplan voor een dorp en het omliggende buitengebied, waarin staat hoe de verschillende lokale uitdagingen worden aangepakt en hoe de krachtige punten versterkt gaan worden.

Doelgroep: dorpen (inclusief buitengebied) tot maximaal 15.000 inwoners. De aanvraag moet worden gedaan door een stichting of vereniging.

Hoogte subsidiebedrag: € 24.999,- per dorpsplan, waarbij maximaal 100% van de kosten wordt vergoed en minimaal 20% van de subsidie besteed moet worden aan de uitvoering van activiteiten uit het projectplan.

Subsidieplafond: In de periode 2024-2027 is € 1 miljoen beschikbaar.

Aantal keer verleend in 2025: 20 keer verleend, gemiddelde bedrag €24.924 per aanvraag. In totaal €498.484 aan subsidie verleend in 2025.

Bijzonderheden: geen.

38

Toegankelijkheid van subsidies

Afwegingen over toegankelijkheid

De regeling 'Dorpsplannen' is een regeling die door de provincie is ontwikkeld en gefinancierd. Via de regeling kan subsidie worden aangevraagd voor het opstellen of actualiseren van een dorpsplan. Hiervoor is per aanvraag een bedrag van €24.999 beschikbaar en valt dus onder arrangement 1. Om de subsidie aan te kunnen vragen, moet je aan een aantal voorwaarden voldoen. Een eerste voorwaarde is dat er vooraf contact is geweest met een adviseur van de provincie van programma Leefbaar Platteland. Daarnaast moet er een deskundige worden betrokken bij het maken van een dorpsplan. Het idee daarachter is dat deze deskundige geen belangen heeft in het dorp en daardoor kritisch kan meedenken en een onafhankelijk aanspreekpunt voor de mensen in het dorp. De derde voorwaarde is dat er in het dorpsplan aandacht is voor de stappen agenderen, bespreken en beslissen en dat bij alledrie de stappen het dorp actief betrokken worden. Ten vierde moet de gemeente meewerken als deelnemer in het proces. Dit is een belangrijke voorwaarde, want de gemeente en het dorp zijn met elkaar verbonden en afstemming is nodig om een reële indruk te krijgen van de uitvoerbaarheid van de plannen en om de relatie en samenwerking tussen dorp en gemeente te versterken.

De regeling is volgens de provincie relatief toegankelijk. Omdat contact met een adviseur van de provincie verplicht is, kan de provincie aanvragers begeleiden bij een aanvraag. Na het eerste contact stuurt de provincie een e-mail aan de aanvrager met

daarin uitleg en tips. Het verschilt per persoon of het aanvragen moeilijk wordt gevonden. Er is veel contact met aanvragers als dit nodig is. Mensen kunnen bellen of appen, waarbij de provincie vlot probeert te reageren. De begeleiding en het laagdrempelige contact helpen om een succesvolle aanvraag in te dienen; in 2025 is geen enkele aanvraag afgewezen. Het is de bedoeling van stichtingen of verenigingen de aanvraag zelf doen. Daar wordt door de provincie in het contact op gestuurd. Een stichting of vereniging kan een subsidiebureau mandateren en dit komt ook wel eens voor, maar is niet gebruikelijk.

Drempels die ervaren worden door aanvragers zijn het inschakelen van de externe deskundige (procesbegeleider), e-herkenning en het invullen van het begrotingsformat. Voor het inschakelen van een externe deskundige moet een offerte worden opgevraagd. Het verplichte contact vooraf stelt de provincie in staat om aanvragers te helpen bij deze drempels door mee te denken over wat er gevraagd wordt bij een offerte en uitleg te geven over e-herkenning en het begrotingsformat. Als er terugkerende problemen zijn bij een regeling, kan de beleidsadviseur dit aankaarten bij de afdeling subsidies. Er is structureel overleg tussen de beleidsadviseurs van programma Leefbaar Platteland en de subsidiebeoordelaar die verantwoordelijk is voor de regelingen van programma Leefbaar Platteland.

Communicatie en bereiken van de doelgroep

Het programma Leefbaar Platteland heeft een vastgelegde communicatieaanpak. Eén van de doelen uit deze aanpak is om informatie te verstrekken over subsidiemogelijkheden. Het programma zoekt daarbij de samenwerking met andere thema's en programma's (Toekomst van ons platteland, LEADER, Sociale Kwaliteit, Natuur voor elkaar, RB-accounthouders, Cultuur, Wonen en Mobiliteit). Viermaal per jaar worden provinciale collega's op de hoogte gehouden van de subsidieregelingen. Ook is er tweemaal per jaar een regionaal overleg met intermediairs, zoals mensen van Katalys en initiatieven- en erfcoaches. Communicatie van het programma vindt in ieder geval plaats via nieuwsberichten, sociale media en in de nieuwsbrief. De communicatie via het hierboven genoemde netwerk is een belangrijke aanvulling op de communicatie uit de provincie zelf.

Een belangrijke manier om contact te leggen met de doelgroep loopt via gemeenten. Adviseurs van programma Leefbaar Platteland werken minimaal 1x per jaar een dag op locatie bij iedere Overijsselse bij de beleidsafdeling van die gemeente. Er wordt een formele afspraak gepland, maar ook bij het koffieapparaat wordt bijgepraat over wat er speelt in de gemeente, hoe het gaat in de dorpen en hoe het gaat met het provinciale programma. Op deze manier blijft de provincie op de hoogte van alle belangrijke ontwikkelingen en kan de provincie zelf ook vertellen waar zij mee bezig is. Twee keer per jaar is er afstemming met alle gemeenten samen, waarbij ook LEADER-coördinatoren (een GLB-subsidie gericht op leefbaarheid van het platteland), de Overijsselse Vereniging van Kleine Kernen en initiatievencoaches op verzoek van gemeenten aansluiten. Tijdens dit overleg wordt informatie over openstaande subsidieregelingen gedeeld.

Begin 2026 heeft de provincie onderzoek laten doen naar non-participatie in de afgelopen 10 jaar voor leefbaarheidssubsidies, waar de regeling Dorpsplannen onder valt.¹⁶ Uit dit onderzoek blijkt dat met name in Noord-Overijssel kernen zijn die geen gebruik maken van subsidies. In deze kernen wonen relatief minder hoger-opgeleiden en de kernen zijn klein. Ook blijkt dat niet alle kernen op de hoogte zijn van provinciale subsidies, terwijl gemeentelijke subsidies wel worden benut. Voor inwoners van deze kernen staat de provincie te ver af en men probeert verbeteringen in de leefbaarheid te realiseren met lokale middelen of via de gemeente. Het onderzoek adviseert dan ook om met name in Noord-Overijssel in te zetten op 'het vergroten van institutionele nabijheid en het verbeteren van de bekendheid met provinciale subsidieregelingen'.

Vanuit de regeling Dorpsplannen is men van plan om dit jaar een belronde doen naar aanvragers van de afgelopen twee jaar met de vraag of de plannen hebben gewerkt en wat hun ervaringen zijn met de regeling en begeleiding. Wegens onderbezetting is daar tot nu toe niet van gekomen. De provincie beschouwt de regeling als een succes als dorpen door de regeling een beter gedragen toekomstperspectief en handelingsperspectief krijgen rondom hun leefbaarheid. Dit uit zich in aanvragers die tevreden zijn over hun plan.

¹⁶ Assink (2026) 'Tussen kennis, capaciteit en aansluiting, begrijpen van non-participatie aan leefbaarheidssubsidies op het platteland van Overijssel', masterscriptie Rijksuniversiteit Groningen

4.5 Erfgoed, het verhaal van Overijssel wordt vervolgd

De regeling

Regelingsnummer in UBS: 7.3

Beleidskader: Statenvoorstel Cultuur- en erfgoedbeleid 2025-2028

Doel van de regeling: Het verhaal van Overijssel vertellen vanuit drie 'lagen': beleefbaarheid van archeologie, immaterieel erfgoed en streektaal en restauratie en herstel cultureel erfgoed. De drie 'lagen' zijn de drie hoofdactiviteiten waarvoor een subsidie kan worden aangevraagd. Een belangrijk onderdeel van de subsidie is dat je niet alleen de activiteit uitvoert, maar ook het verhaal van de activiteit vertelt. Bij subsidie voor het vervangen van een rieten dak, moet de aanvrager dan ook (aan het brede publiek) het verhaal van rietsnijden vertellen en waarom en hoe het dak vervangen wordt.

Doelgroep: Een gemeente, stichting, vereniging, bv, nv, cv, coöperatie of een maatschap.

Hoogte subsidiebedrag: Bij een project rond archeologie of immaterieel erfgoed en streektaal bedraagt de subsidie maximaal €10.000 en maximaal 40% van de kosten. Bij een combinatieproject (archeologie en immaterieel erfgoed/streektaal) is dit bedrag €25.000 en maximaal 40% van de kosten. Bij een restauratie, waarbij ook aandacht is voor archeologie en immaterieel erfgoed/streektaal, is het maximale bedrag €100.000 en maximaal 40% van de kosten. Daarnaast kan er een subsidie van maximaal €1.500 worden aangevraagd om de deskundigheid van de organisatie te verhogen (niet door gemeenten).

Subsidieplafond: € 1.046.193,- in 2026.

Aantal keer verleend in 2025: 32 keer verleend, gemiddelde bedrag €22.816 per aanvraag. In totaal €730.117 aan subsidie verleend in 2025.

Bijzonderheden: geen.

Afwegingen over toegankelijkheid

De regeling 'Erfgoed, het verhaal van Overijssel wordt vervolgd' is een regeling die door de provincie is ontwikkeld en gefinancierd. De regeling bestaat nu 15 jaar. Daarvoor waren er drie losse subsidieregelingen voor de beleefbaarheid van archeologie, immaterieel erfgoed (eerder het programma volkscultuur) en restauratie en herstel cultureel erfgoed (eerder streekeigen huis en erf). Deze drie categorieën vormen drie samenhangende lagen: de bodem, de stenen en de mensen die er op bewegen. Samen vormen zij het verhaal van een plek. De bedoeling van de regeling is dat het verhaal van de lagen in samenhang wordt verteld.

Om de regeling zo toegankelijk mogelijk te maken, is een aantal afwegingen gemaakt. Zo is er geprobeerd de voorwaarden voor de regeling zo licht mogelijk te houden en zo de drempel laag te maken. Voor twee van de drie categorieën waarvoor subsidie kan worden aangevraagd geldt dat het gaat om een relatief laag bedrag (resp. €10.000 en €25.000 maximaal) en de verantwoording van de subsidie valt onder arrangement 1, waarbij subsidies direct worden vastgesteld. Deze subsidie wordt aangevraagd door relatief kleine projecten. Om een brede doelgroep te bereiken, is het belangrijk dat de

drempel niet te hoog is. Bij een hogere drempel zouden met name professionele organisaties worden bereikt.

Tegelijk speelt hier een afweging tussen kwaliteit en doeltreffendheid aan de ene kant en toegankelijkheid aan de andere kant. Aanvragers moeten een communicatieplan, een borgingsplan en een begroting indienen. Dit zijn noodzakelijke voorwaarden om de kwaliteit van aanvragen te waarborgen. Met name de begroting en het aanleveren van offertes wordt als ingewikkeld ervaren door aanvragers die niet vaak een subsidie aanvragen. Ook het communicatie- en borgingsplan vragen denkwerk. Echter, communicatie is essentieel om het verhaal van Overijssel te kunnen vertellen. Het borgingsplan is bedoeld om te waarborgen dat de aanvrager na uitvoering van het project er ook voor gaat zorgen dat de verhalen verteld blijven worden. Er is geen uitgebreide inhoudelijke toets op het communicatie- en borgingsplan, maar door deze voorwaarden te stellen, worden aanvragers wel geprikkeld om er over na te denken.

Bij een subsidieaanvraag is vooroverleg (contact) met de beleidsadviseur Erfgoed verplicht. Dit is een voorwaarde die bijdraagt aan de toegankelijkheid, omdat de provincie zo begeleiding en hulp kan bieden bij de aanvraag. Hoe intensief het contact voor de aanvraag is, hangt vooral van de aanvrager af. Bij een professionele organisatie is dit beperkt en bij een vrijwilligersorganisatie wordt hier meer tijd in gestopt. Het idee is om zo een gelijk spelveld te creëren en de regeling goed toegankelijk voor iedereen te maken. Het eerste gesprek is soms heel gedetailleerd, waarbij de regeling en voorwaarden helemaal worden uitgelegd. Waar nodig wordt aanvragers uitgelegd hoe een goede begroting eruit ziet en wat er in het communicatie- en borgingsplan moet komen te staan. Door dit voortraject is de regeling redelijk arbeidsintensief voor ambtenaren. Ambtelijk wordt aangegeven dat de actieve rol van de beleidsadviseurs bijdraagt aan het succes van de regeling.

Subsidiebureaus spelen geen rol van betekenis bij aanvragen voor 'Erfgoed, het verhaal van Overijssel wordt vervolgd'. Voor kleine organisaties is zo'n bureau te duur. Grotere, professionele organisaties hebben vaak zelf mensen in dienst die aanvragen kunnen doen. Wel komt inhuur van kennis voor de aanvraag soms voor. Bij een kleine organisatie wordt de meest bekwame vrijwilliger naar voren geschoven. Ambtelijk wordt aangegeven dat door de begeleiding vanuit de provincie een aanvraag bijna altijd lukt. Van de 105 aanvragen in de periode 2023-2025 zijn er 3 afgewezen en 12 ingetrokken door de aanvrager zelf. Het intrekken van een aanvraag kwam in enkele gevallen doordat de aanvraag te ingewikkeld gevonden werd. In andere gevallen werd de aanvraag ingetrokken doordat de aanvrager aansluiting vond bij een ander project dat met hetzelfde onderwerp bezig was. De provincie probeert aanvragers aan elkaar te koppelen waar er overlap is, zodat kleine organisaties gebruik kunnen maken van de kennis van grotere, professionele organisaties.

Het minimale bedrag aan subsidie dat moet worden aangevraagd, is €5.000. Voor kleinere projecten kan de doelgroep terecht bij het Cultuurfonds. De provincie stort jaarlijks een bedrag vanuit het budget voor Erfgoed en Cultuur in dit fonds. De uitvoering ligt vervolgens bij het Cultuurfonds. Er is voor deze constructie gekozen

omwille van doelmatigheid. Voor lagere bedragen dan €5.000 staat de inspanning van de provincie niet meer in verhouding tot het gesubsidieerde bedrag.

Ontwikkeling in toegankelijkheid

Door de jaren heen is de regeling behoorlijk veranderd. De vraagstelling is geregeld bijgesteld en ook het formulier ziet er heel anders uit dan 15 jaar geleden. Er is een duidelijke scheiding van verantwoordelijkheden tussen de subsidieafdeling (PDS) en de beleidsadviseur. Beleidsadviseurs hebben vooraf overleg met de aanvrager. PDS doet – zonder voorkennis of contact - de beoordeling of de aanvraag aan de voorwaarden voldoet. Bij twijfel kan PDS de inhoudelijke beleidsmedewerker om advies vragen.

Eerder was de regeling ingericht als tender. Dit had voor- en nadelen. Een belangrijk nadeel is dat de tendersystematiek de regeling minder toegankelijk maakt door de onzekerheid (wint je aanvraag?) en gebrek aan flexibiliteit (korte periode om aanvraag in te dienen). Dit leidde er toe dat de regeling vooral werd gebruikt door een specifieke doelgroep: aanvragers die vaker met soortgelijke procedures te maken hadden gehad, zoals professionele organisaties en restauratieprojecten. De tendersystematiek werkte niet goed voor projecten die naar een bepaalde datum toewerken, zoals evenementen en tentoonstellingen. Een ander nadeel is een zekere mate van subjectiviteit in de beoordeling, omdat aanvragen op kwaliteit beoordeeld worden aan de hand van scores. Deze redenen hebben er toe geleid dat de regeling (weer) is omgevormd naar een open subsidieregeling. Als je aan de voorwaarde voldoet, krijg je de subsidie. Daarbij heeft de provincie ook weer meer regie op de regeling, doordat de toetsing bij de provincie zelf ligt in plaats van bij een onafhankelijke commissie.

43

Communicatie en bereiken van de doelgroep

De doelgroep van aanvragers binnen de erfgoedsector is breed. Iedere rechtspersoon (zoals stichting, vereniging, bedrijf of coöperatie) die aan de voorwaarden voldoet, kan een subsidie aanvragen. De regeling is in de afgelopen 15 jaar altijd volledig benut, waarbij het plafond door de jaren heen is aangepast en geïndexeerd. Ambtelijk wordt geconcludeerd dat er vanuit de erfgoedsector zeker behoefte is aan de regeling.

Doordat de regeling al lange tijd loopt, is deze goed bekend bij de doelgroep. Mond-op-mondreclame speelt hierbij een belangrijke rol. Om de doelgroep te bereiken, is inmiddels weinig inspanning vanuit de provincie meer nodig. Bij de start van de regeling was de regeling veel minder bekend en toen is er door de provincie inspanning geleverd om de regeling onder de aandacht te brengen. Er zijn onder andere drie informatiebijeenkomsten in de regio georganiseerd en er is veel inzet gepleegd om het idee achter de regeling uit te leggen. Inmiddels merken de beleidsambtenaren dat dit vruchten heeft afgeworpen, omdat aanvragen nu vaak goed aansluiten op het doel van de regeling en goed het verhaal van Overijssel vertellen. De provincie blijft over de regeling communiceren via de reguliere kanalen, zoals de website en nieuwsbrieven.

Erfgoedorganisaties zijn geen onderdeel van de communicatiestrategie van de provincie. Dit komt doordat de grote Overijsselse erfgoedorganisaties zelf doelgroep zijn van de regeling. Er is dus wel veel contact met deze organisaties, maar er is bewust de afweging gemaakt om zelf de regie over de regeling en de bijbehorende communicatie te houden.

De provincie heeft in kaart gebracht¹⁷ waar de subsidies die verstrekt worden via 'Erfgoed, het verhaal van Overijssel (wordt vervolgd)' landen in de provincie. Subsidies blijken aardig verspreid in de provincie. Plekken waar relatief veel subsidies landen, zijn verklaarbaar doordat daar erfgoedorganisaties zijn gevestigd. De subsidie staat dan geregistreerd op het adres van de aanvrager, terwijl de projecten (ook) elders in de provincie kunnen plaatsvinden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de Overijssellacademie in Zwolle, die projecten uitvoert in de hele provincie.

¹⁷ Zie de Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Overijssel en het bijbehorende digitale dashboard. De kaart is te raadplegen via <https://experience.arcgis.com/experience/6716d9340e9a4a9ab5f62136eca9ffb7/page/Kaart-Immaterieel-Erfgoed?views=Thematisch>.

5 Toegankelijkheid van Europese subsidies

In dit hoofdstuk gaan we in op de toegankelijkheid van Europese subsidieregelingen die door de provincie worden uitgevoerd.

5.1 Inleiding

45

Toegankelijkheid van subsidies

Naast provinciale regelingen die de provincie helemaal zelf ontwerpt en financiert, voert de provincie ook subsidieregelingen uit die worden gevoed met Europese gelden. Binnen de provinciale organisatie zijn de provinciale subsidieregelingen en de Europese regelingen bij verschillende afdelingen belegd. De provinciale teams die werken aan het uitvoeren van Europese subsidieregelingen, zijn in Overijssel gebundeld in het Expertisecentrum Europa van de provincie, wat een onderdeel is van de beleidseenheid Economie en Cultuur. Door alle Europese programma's te clusteren in het expertisecentrum, wil de provincie de zichtbaarheid van Europese programma's binnen en buiten de eigen organisatie verhogen. De provincie Overijssel kent drie belangrijke Europese geldstromen, die elk apart zijn georganiseerd en afzonderlijk worden uitgevoerd. Dit zijn het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en de Interregionale Projecten (Interreg, grensoverschrijdende projecten). In dit hoofdstuk gaan we nader in op EFRO- en GLB-subsidies. Naast regionale fondsen, die door de provincie worden uitgevoerd, zijn er ook EU-fondsen die door het Rijk of door gemeenten worden uitgevoerd.

5.2 Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)

Normen

- De provincie heeft duidelijke en navolgbare afwegingen gemaakt bij het inrichten van subsidieregelingen en de effecten op toegankelijkheid hier van.
- De toegankelijkheid van de subsidies is passend bij het doel/karakter van een regeling en de gemaakte afwegingen.
- De provincie heeft zicht op de toegankelijkheid van subsidies.
- De provincie zet zich in om de toegankelijkheid van subsidies te verbeteren.
- Beoogde doelgroepen die in aanmerking komen voor een subsidie worden door de provincie bereikt.
- De doelgroep die in aanmerking komt voor subsidie moet zelf subsidie kunnen aanvragen, passend bij de zwaarte van het subsidie-arrangement en de bijbehorende risico-afweging

Bevindingen

- Overijssel en Gelderland hebben de uitvoering van EFRO gezamenlijk geregeld in de uitvoeringsorganisatie EFRO-Oost. De beleidskaders voor de EFRO-subsidies komen onder andere vanuit de EU. De invloed van de provincie op de beleidskaders verloopt getrapd via de samenwerking met Gelderland en door landelijke afstemming.
- De doelgroep van het EFRO-programma is het mkb. Contact met de doelgroep leggen EFRO-adviseurs zelf door informatie- en kennissessies, via het netwerk van provinciale beleidscollega's en via Oost-NL en netwerkorganisaties.
- Een EFRO-subsidie aanvragen wordt soms als complex ervaren door aanvragers. Ambtelijk is men hier zich van bewust en wordt er aangegeven dat de complexiteit van de regeling passend is bij de hoogte van het te subsidiëren bedrag.
- Inzet op toegankelijkheid omvat het sturen op zo min mogelijk beperkingen in de regeling en duidelijke instructies en checklists op de website. In landelijk verband en in Overijssel is er sinds 2020 inzet gepleegd om EFRO-aanvragen eenvoudiger te maken.
- Vanuit de programmaorganisatie wordt ingezet op het begeleiden van mkb'ers. Dit heeft tot doel aanvragers te helpen bij het doen van een kwalitatief goede aanvraag.
- In 2024 is er een kwaliteitsonderzoek geweest naar EFRO-Oost. De focus van dit onderzoek lag bij de tevredenheid van subsidieaanvragers met het uitgevoerde project. In 2016 is kwaliteitsonderzoek uitgevoerd, waarbij er aandacht was voor toegankelijkheid. Uit dit onderzoek komt naar voren dat een significant deel van de aanvragers een subsidiebureau inschakelt voor (hulp bij) de aanvraag. Komend jaar (2026) staat er een nieuw kwaliteitsonderzoek op de planning.

5.2.1 Beleidskaders en afwegingen

Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) is gericht op het stimuleren van innovatie en samenwerking in het mkb. Overijssel en Gelderland hebben de uitvoering van EFRO gezamenlijk geregeld in de uitvoeringsorganisatie EFRO-Oost. Beide provincies leveren mensen en middelen voor de uitvoering van het fonds EFRO, waarbij GS Gelderland zijn aangewezen als beheerautoriteit en daarmee verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. Overijssel levert zijn bijdrage vanuit het provinciale expertisecentrum Europa. Er is weinig raakvlak en samenwerking met de collega's van de afdeling Subsidies (PDS), omdat de uitvoering van EFRO is belegd in Gelderland. Wel is er afstemming tussen de adviseurs van het expertisecentrum Europa en inhoudelijke beleidsmedewerkers bij de beleidseenheden.

De beleidskaders voor de EFRO-subsidies komen vanuit de EU. Daarnaast hebben Overijssel en Gelderland samen de Regionale Innovatiestrategie voor Oost Nederland opgesteld en vindt er landelijke afstemming plaats. Binnen deze kaders moet de provincie het programma uitvoeren. De invloed van de provincie op de beleidskaders verloopt daarmee getrapt via de samenwerking met Gelderland en de landelijke afstemming met de andere EFRO-regio's. Vanuit EFRO-Oost probeert men aanvullende eisen ten opzichte van de Europese eisen zoveel mogelijk te voorkomen, om niet strenger te zijn dan nodig. De beleidskaders voor EFRO-Oost zijn vastgelegd in de Gelderse Beleidsregel Programma EFRO Oost-Nederland 2022.¹⁸ Subsidieaanvragen moeten aansluiten bij de twee volgende doelen van het EFRO-programma:

1. Slimme marktgerichte innovatie binnen een of meer crossovers via innovatieprojecten
2. Groene marktgerichte innovatie die bijdraagt aan de energietransitie van Oost-Nederland via innovatieprojecten gericht op hernieuwbare energie of slimme energiesystemen.

EFRO-subsidies worden verleend aan projecten van €250.000 tot € 2 miljoen. Voor projecten gericht op hernieuwbare energie geldt een maximum van € 3 miljoen.

5.2.2 Toegankelijkheid voor doelgroepen

De doelgroep van het EFRO-programma is hoofdzakelijk het mkb. Adviseurs van de provincie die voor EFRO werken, hebben zelf contact met de doelgroep via het organiseren van informatiesessies en leergangen bij kennisinstellingen en contact via gemeenten. Er wordt actief gecommuniceerd over de regeling via de website, een nieuwsbrief en social media. Ook gebruiken de adviseurs van EFRO het netwerk van de inhoudelijke beleidscollega's om mkb'ers te wijzen op de mogelijkheid van een EFRO-aanvraag en netwerkorganisaties zoals Health Valley en Food Valley. Daarnaast heeft ontwikkelingsmaatschappij Oost NL een belangrijke rol in het enthousiasmeren en scouten van de doelgroep.¹⁹ Zij hebben deze rol via een inbesteding gekregen. Omdat

¹⁸ <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR680902>

¹⁹ De provincie Overijssel is aandeelhouder van Oost NL. De andere aandeelhouders zijn het Rijk, de provincie Gelderland en de Universiteit Twente.

Oost NL zelf ook (andere) subsidies en leningen verstrekt aan mkb'ers, hebben zij al veel contacten met bedrijven. Oost NL kan daarnaast een rol spelen in het verbinden van mkb'ers. Samenwerking is één van de voorwaarden van de EFRO-regeling.

5.2.3 Aanvraagproces EFRO-subsidies

Een EFRO-subsidie aanvragen is niet gemakkelijk en wordt soms als complex ervaren door aanvragers. Dit heeft te maken met Europese regelgeving en de eisen waaraan een projectplan moet voldoen. Ambtelijk is men hier zich van bewust en wordt er aangegeven dat de complexiteit van de regeling passend is bij de hoogte van het te subsidiëren bedrag. Voor aanvragen onder de € 250.000 is er de provinciale MIT-regeling. Die is minder complex en kan voor mkb'ers een opstapje vormen naar een EFRO-aanvraag.

Inspanningen om toegankelijkheid te verbeteren

Binnen de beschikbare bandbreedte wordt door EFRO-Oost ingezet op het zo toegankelijk mogelijk maken van regelingen. Dat begint bij het formuleren van de tekst in de regeling, waarbij geprobeerd wordt zo min mogelijk beperkingen in de regeling op te nemen. Ook wordt de toegankelijkheid vergroot door duidelijke instructies en checklists aan te bieden op de website waarbij wordt ingezet op een duidelijke structuur en zoveel mogelijk B1 taalniveau. In 2020 is hiervoor landelijk een verbeteringslag ingezet en in de jaren daarna uitgevoerd. Een voorbeeld van doorgevoerde vereenvoudiging is dat in de landelijke afstemming met EFRO-regio's is bedacht om één standaard uurtarief als subsidiabel te hanteren. Dit maakt het aanvragen en rapporteren minder ingewikkeld dan het eerst was. Een andere wijziging die het toegankelijker maakt heeft, is om naast een vast uurtarief, een vast percentage te rekenen voor kosten van derden. Dit maakt de verantwoording voor de aanvrager en de controle voor de provincie gemakkelijker en voorkomt de provincie bonnetjes van kantoorartikelen moet controleren. Ook de begroting moet via een vast format worden ingediend, wat de aanvrager helpt bij het opstellen hiervan.

Ambtelijk wordt aangegeven dat sommige drempels kunnen niet worden weggenomen, doordat zaken verplicht zijn vanuit de Europese kaders. Een voorbeeld hiervan is dat een aanvrager moet aantonen dat zijn/haar bedrijf niet in financiële moeilijkheden is. Dit moet blijken via een bepaalde formule waarmee een berekening wordt gemaakt op basis van de balans van het bedrijf. Ondanks dat aanvragers soms ruim voldoende middelen hebben om het project uit te voeren, gaat de aanvraag niet door als men niet kan voldoen aan deze formule.

De afgelopen jaren is gewerkt aan de toegankelijkheid van de website en deze beschikte begin 2026 over een B-status onder het Besluit Digitale toegankelijkheid overheid (voldoet gedeeltelijk). Sinds april 2026 is de status veranderd naar D (voldoet niet).²⁰ Dit betekent dat de website niet voldoet aan de wettelijke eisen voor digi-toegankelijkheid en dat er geen onderzoek gepland is om de website te verbeteren.

²⁰ Zie <https://dashboard.digitoeankelijk.nl/orqanisations/3/sites-apps/964>

Begeleiding bij aanvraag

Vanuit de programmaorganisatie wordt ingezet op het begeleiden van mkb'ers bij het doen van een aanvraag. Als eerste stap is er de mogelijkheid om een projectidee in te dienen, waarbij een idee wordt beoordeeld of het kansrijk is of niet. Daarnaast staat er op de website uitgelegd hoe je een aanvraag moet doen en welke documenten je moet aanleveren. Ook wordt er, zoals ook hierboven al vermeld, gewerkt met vaste formats voor het projectplan en de begroting. Dit heeft tot doel aanvragers te helpen bij het doen van een kwalitatief goede aanvraag. Als de subsidie is toegekend, gaan de adviseurs van EFRO op bezoek bij het bedrijf om kennis te maken en informatie te geven over bijvoorbeeld de verantwoording. Het doel hiervan is om de drempel te verlagen om contact op te nemen met de provincie.

Monitoring toegankelijkheid

In 2024 is er een kwaliteitsonderzoek geweest naar de subsidieregelingen van EFRO-Oost. De focus van dit onderzoek lag bij de tevredenheid met het uitgevoerde project. De conclusie van het onderzoek is dat de meerderheid van de subsidieontvangers tevreden is over de eindresultaten van de projecten. Er is in dit onderzoek geen aandacht geweest voor de toegankelijkheid van EFRO-Oost. In 2016 is kwaliteitsonderzoek uitgevoerd, waarbij wel aandacht was voor toegankelijkheid. Er werden vragen gesteld als "hoe heb je een regeling gevonden? Hoe heb je het er waren was het makkelijk, was het wat vond je lastig? Waar kon je eerst de informatie vinden?"

Uit dit onderzoek komt naar voren dat een significant deel van de aanvragers een subsidiebureau inschakelt voor (hulp bij) de aanvraag. Ambtelijk wordt aangegeven dat dit in algemene zin positief is: het gaat meestal om de grotere aanvragen, waar behoorlijk wat bij komt kijken en dan is het prettig als iemand je daar bij kan helpen. Aan de andere kant moet de aanvraag echt het project van de ondernemer zelf zijn, en hier wordt ook op getoetst door de beoordelingscommissie.

Ook uit het onderzoek van 2016 komt naar voren dat aanvragers tevreden zijn over de informatievoorziening vanuit EFRO-Oost, maar dat de website en het aanvraagformulier beter konden. In 2020 is hierop een verbeterslag uitgevoerd en ambtelijk wordt aangegeven dat de feedback die men van aanvragers ontvangt op het aanvraagproces, nu positief is. April 2026 is een nieuw kwaliteitsonderzoek uitgevoerd naar onder andere de communicatie vanuit EFRO Oost, de begrijpelijkheid van het aanvraagportaal en de ondersteuning in het aanvraagproces. Wat betreft communicatie gaf rond de 90% van de respondenten scores neutraal of positief. Wat betreft toegankelijkheid van de website liepen deze scores uiteen van 77% (neutraal of positief op de stelling 'het webportaal werkt snel en prettig') en 97% (neutraal of positief op de stelling 'het is prettig de aanvraag digitaal te kunnen doen'). De aanvraagprocedure kreeg van de aanvragers een beoordeling van 6.77 (op een schaal van 10).²¹

²¹ Resultaten klantonderzoek EFRO Oost 2026.

5.3 Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB)

Normen

- De provincie heeft duidelijke en navolgbare afwegingen gemaakt bij het inrichten van subsidieregelingen en de effecten op toegankelijkheid hiervan.
- De toegankelijkheid van de subsidies is passend bij het doel/karakter van een regeling en de gemaakte afwegingen.
- De provincie heeft zicht op de toegankelijkheid van subsidies.
- De provincie zet zich in om de toegankelijkheid van subsidies te verbeteren.
- Beoogde doelgroepen die in aanmerking komen voor een subsidie worden door de provincie bereikt.
- Een doelgroep die in aanmerking komt voor subsidie (ondernemers, stichtingen en particulieren) moet zelf subsidie kunnen aanvragen, passend bij de zwaarte van het subsidie-arrangement en de bijbehorende risico-afweging.

Bevindingen

- Vanuit de Europese Unie wordt er subsidiegeld beschikbaar gesteld voor versterking en verduurzaming van de landbouwsector en het platteland onder het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). De provincies zijn verantwoordelijk voor een deel van de besteding van deze subsidiegelden.
- De uitvoering van het GLB-beleid is belegd bij het GLB-team van het expertisecentrum Europa van de provincie. Door alle Europese programma's te clusteren in het expertisecentrum, wil de provincie de zichtbaarheid van Europese programma's binnen en buiten de eigen organisatie verhogen.
- De kaders voor de interventies die de provincie moet openstellen, liggen grotendeels vast in Europese GLB-kaders of landelijke NSP-kaders. Voor de provincies is er weinig ruimte om inhoudelijke keuzes te maken hoe de subsidiegelden worden besteed. Wel is er ruimte om accenten te leggen.
- Er is ruimte om te schuiven met budget tussen de verschillende regelingen, zodat de provincie de EU-gelden maximaal benut.
- De provincie Overijssel heeft de uitvoering van de GLB-subsidies uitbesteed aan RVO, omdat RVO sowieso een rol heeft in het subsidieproces als betalingsautoriteit. De provincie heeft door de keuze voor RVO dus met een schakel minder te maken in het proces, wat vertraging en discussies voorkomt.
- Informatie over GLB-subsidies wordt voor een belangrijk deel via netwerken verspreid, naast dat de provincie zelf actief informatie deelt via de reguliere communicatiekanalen van de provincie. De doelgroep is over het algemeen goed op de hoogte van de subsidiemogelijkheden.
- De provincie probeert vinger aan de pols te houden bij de uitvoering door RVO door de afhandeling van bezwaren zelf te doen.

vervolg op volgende pagina

Bevindingen (vervolg)

- De invloed van de provincie op de toegankelijkheid van het aanvraagproces is indirect; de uitvoering is in handen van RVO en zij richten de aanvraagformulieren in.
- De ervaring van de provincie is dat potentiële aanvragers Europese subsidies eng en lastig vinden. Ambtelijk wordt aangegeven dat er daarom wordt ingezet op goede communicatie, maar ook dat de als moeilijk ervaren formulieren passend zijn bij de hoogte van het subsidiebedrag en het daarbij passende betalings- en verantwoordingsarrangement
- Uit gesprekken met doelgroepen komt naar voren dat de hoeveelheid formulieren er toe leidt dat veel boeren liever een subsidiebureau inschakelen, waarbij de gedachte is dat het inschakelen van een subsidiebureau de slagingskans van de aanvraag verhoogt. Vanuit het perspectief van de provincie heeft het gebruik van subsidiebureaus positieve en negatieve kanten: het kan helpend zijn voor boeren, maar soms zijn de aanvragen door subsidiebureaus niet van goede kwaliteit.
- Onzekerheid of een subsidie wordt verleend na de moeite die in een aanvraag is gestopt, is een drempel die zowel ambtelijk als in gesprekken met doelgroepen naar voren kwam.
- De LEADER-interventie is een aparte categorie binnen de GLB-subsidies en draait om plattelandontwikkeling. Bij LEADER gaat het om veel relatief kleine projecten. De uitvoering van de subsidie kost de provincie en RVO relatief veel energie, tijd en geld.
- De provincie heeft er voor gekozen om bij een LEADER-project altijd een startgesprek te voeren met aanvragers, om zo de kans te hebben om de subsidieregeling goed toe te lichten en de regeling zo toegankelijker te maken. De interviews die gehouden werden door de Rekenkamer met doelgroepen bevestigen dat de LEADER-regeling als ingewikkeld wordt ervaren.

5.3.1 Beleidskaders en afwegingen

Vanuit de Europese Unie wordt er subsidiegeld beschikbaar gesteld voor versterking en verduurzaming van de landbouwsector en het platteland onder het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). De lidstaten moeten binnen de kaders van het GLB een Nationaal Strategisch Plan (NSP) maken hoe zij deze gelden willen gaan besteden. In het NSP staan ook de landelijke afspraken tussen het Rijk en de provincies. Het huidige GLB en NSP lopen van 2023 tot 2027. Een deel van het subsidiegeld besteedt het Rijk zelf; voor het andere deel zijn de provincies verantwoordelijk voor de GLB-subsidieregelingen.²² De uitvoering van subsidieregelingen moeten provincies

²² De terminologie voor GLB-subsidies is afwijkend. Subsidieregelingen worden 'interventies' genoemd. Deze interventies zijn voor alle provincies gelijk. De provincies moeten vervolgens de interventies (subsidieregelingen) openstellen in 'openstellingen'. Een

uitbesteden aan het betaalorgaan (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)) of aan één van de twee zogenoemde 'delegated bodies': Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) en Stimulus.

De keuze voor de uitvoeringsorganisatie is een belangrijke afweging die de provincie moet maken. Overijssel heeft gekozen voor RVO. De belangrijkste reden daarvoor is, dat RVO sowieso een rol heeft in het subsidieproces als betalingsautoriteit. RVO moet de betalingen uiteindelijk goedkeuren en aan de kaders toetsen, ook als de openstelling van de regelingen via SNN of Stimulus verloopt. Door te kiezen voor RVO, heb je als provincie dus met een schakel minder te maken in het proces, wat vertraging en discussies voorkomt

In Overijssel is de uitvoering van het GLB-beleid en het NSP belegd bij het GLB-team van het expertisecentrum Europa van de provincie. Het GLB-NSP-programma raakt alle inhoudelijke beleidsvelden, met uitzondering van de facilitaire zaken. Er zijn subsidies rond de thema's water, leefbaarheid, gebiedsprocessen, natuur en milieu en landbouw.

De kaders voor GLB-subsidieregelingen liggen grotendeels vast in Europese GLB-kaders of landelijke NSP-kaders. De provincie kan indirect invloed uitoefenen door deel te nemen aan de diverse landelijke werkgroepen. Daarnaast kan de provincie voorafgaand aan de vaststelling van het GLB-NSP-programma invloed uitoefenen op de inhoudelijke kaders. Voor iedere regeling is er een werkgroep, die een provinciale modelregeling (PMR) opstelt. De PMR voldoet aan de Europese regelgeving en kaders en is in elke provincie hetzelfde. Naast deze werkgroepen zijn er diverse andere overlegstructuren waarin de provincie invloed kan uitoefenen

Voor de provincies is er weinig ruimte om inhoudelijke keuzes te maken hoe de subsidiegelden worden besteed, nadat het GLB-NSP-programma is vastgesteld. Wel is er ruimte om accenten te leggen. Daarbij wordt afgestemd met de collega's van beleidsinhoudelijke teams over de te maken keuzes en over eventuele overlap tussen GLB-openstellingen en provinciale regelingen. Het kan gunstig zijn om als provincie aan te sluiten bij een GLB-openstelling en daar geld aan toe te voegen.

Daarnaast is er ruimte om te schuiven met budget tussen de verschillende regelingen. De budgetverdeling tussen provincies is landelijk verdeeld via een verdeelsleutel. Hierbij is niet altijd goed rekening gehouden met de fysieke kenmerken van de provincie; Overijssel is anders dan bijvoorbeeld Noord-Holland en kent andere uitdagingen. Hierdoor kan het gunstig zijn om budget van de ene regeling naar een andere regeling te schuiven. Overijssel heeft dit bijvoorbeeld gedaan met de regeling 'Niet productieve investeringen niet-landbouw'. Daarbij is geanticipeerd op landelijke vrijval van budget. Als de regeling in andere provincies niet volledig wordt benut, kan dit geld naar Overijssel geschoven worden. Op deze manier benut de provincie de EU-gelden maximaal. De regeling 'Productieve investeringen voor bedrijfsmodernisering' is

interventie kan meerdere openstellingen hebben. Omwille van de leesbaarheid en begrijpelijkheid gebruiken we in dit hoofdstuk de term 'subsidieregeling'.

daarentegen juist heel populair en is er juist een tekort aan budget. Dan is schuiven met budget dus niet gunstig.

5.3.2 Toegankelijkheid voor doelgroepen

De ervaring van de provincie is dat potentiële aanvragers Europese subsidies eng en lastig vinden. Daarom vindt het GLB-NSP-team van de provincie goede communicatie extra belangrijk. Op het moment dat het GLB-NSP-programma begint, wordt actief gecommuniceerd over de nieuwe subsidiemogelijkheden. Een groot deel van de doelgroep (boeren, natuurorganisaties en waterschappen) wordt via het eigen netwerk op de hoogte gesteld van nieuwe GLB-subsidieregelingen, doordat zij geabonneerd zijn op relevante nieuwsbrieven. Zij zijn daarom vaak al goed op de hoogte. Dit blijkt ook uit interviews die gehouden werden door de Rekenkamer met doelgroepen.

De provincie deelt daarnaast actief informatie via de reguliere communicatiekanalen van de provincie: de website en sociale media. Ook het Netwerk Platteland, RVO en beleidsinhoudelijke afdelingen van de provincie worden op de hoogte gesteld en via hun kanalen wordt informatie verspreid. Voor iedere regeling wordt een kennissessie georganiseerd. Dit zijn altijd digitale bijeenkomsten. Ambtelijk wordt aangegeven dat dit goed werkt, er nemen gemiddeld 75 mensen deel aan een kennissessie.

Voor de regeling ‘Samenwerking Integrale Gebiedsontwikkeling’ is in landelijk verband een filmpje gemaakt, waarin wordt uitgelegd wat er mogelijk is. Deze regeling is een samenvoeging van alle andere regelingen en bedoeld voor het maken en uitvoeren van gebiedsplannen, bijvoorbeeld in de koplopersgebieden. Er is veel mogelijk, wat het voor sommige gebieden ook lastig maakt om een aanvraag te doen. Om dit te ondervangen is er een filmpje met voorbeelden gemaakt, ter inspiratie voor potentiële aanvragers.

Vanuit de provincie wordt er niet ingezet op geografische spreiding binnen de provincie; de regelingen staan open voor iedereen in de provincie die aan de voorwaarden voldoet. Wel kunnen er subdoelgroepen worden onderscheiden, bijvoorbeeld biologische boeren. Zij hebben een standaardvoordeel bij de beoordeling van aanvragen in de vorm van een extra punt. Ambtelijk wordt aangegeven dat biologische boeren vaak ook goed de weg naar GLB-subsidies en dat zij vaak betere projectenplannen indienen bij hun aanvraag.

De monitoring van toegankelijkheid ligt in eerste plaats bij RVO; zij monitoren klanttevredenheid. De provincie probeert vinger aan de pols te houden door de afhandeling van bezwaren zelf te doen. Ook wordt bij visites bij subsidieontvangers om feedback gevraagd. Veel feedback gaat over de grote hoeveelheid formulieren die moet worden ingevuld. De provincie kan daar echter weinig aan veranderen (zie paragraaf 5.3.3).

5.3.3 Aanvraagproces GLB-subsidies

De invloed van de provincie op de toegankelijkheid van het aanvraagproces is indirect; de uitvoering is in handen van RVO. De provincie heeft regelmatig overleg over de uitvoering met de provincies die voor RVO hebben gekozen. RVO richt de aanvraagformulieren in. De provincie leest mee en provincieambtenaren testen de formulieren op begrijpelijkheid. Feedback geeft de provincie door aan RVO, die soms direct aanpassingen doorvoert en soms niet. Als de provincie het een belangrijk punt vindt, komt het voor dat er opgeschaald wordt om de feedback alsnog verwerkt te krijgen.

In de overleggen met andere provincies worden de voorwaarden van regelingen besproken, zoals wel of geen voorschotten, hoogte van aanvragen, subsidiepercentages en betalingsarrangementen. De bedragen die het betalingsarrangement bepalen bij het GLB zijn hetzelfde als voor de verantwoordingsarrangementen bij provinciale regelingen, maar de voorwaarden zijn niet altijd hetzelfde. Dit heeft te maken met Europese kaders. Er is landelijk afgesproken om alleen betalingsarrangementen 2 en 3 toe te passen op GLB-regelingen. Arrangement 1 wordt bij provinciale GLB-regelingen niet toegepast, omdat het dan volgens de regels verplicht een voucherregeling moet zijn die deelnemers vrij kunnen besteden. Landelijk is er wel een voucherregeling voor het inschakelen van advies. Over de resultaten en effecten van verstrekte subsidies moet worden gerapporteerd aan de Europese Commissie. Daarnaast moet minimaal 20% van alle verstrekte subsidies volledig gecontroleerd worden (arrangement 3). Overijssel heeft er voor gekozen om in deze GLB-NSP-programmaperiode bij de meeste regelingen de mogelijkheid te bieden tot een voorschot van 50% bij de toekenning van de subsidie, omdat dit klantvriendelijker is.

De provincie beseft dat er veel wordt gevraagd van aanvragers bij GLB-subsidies en dat aanvragers de formulieren als moeilijk ervaren. Dit heeft te maken met de hoogte van het subsidiebedrag en het daarbij passende betalings- en verantwoordingsarrangement. Het gaat vaak om grote bedragen, met een zwaarder arrangement. De vragen die gesteld worden in het formulier zijn nodig om voldoende inzicht te krijgen in hoe de subsidie wordt besteed en verplicht met het oog op de verantwoording naar de Europese Commissie. Uit interviews die gehouden werden door de Rekenkamer met doelgroepen komt naar voren dat de hoeveelheid formulieren er toe leidt dat veel boeren liever een subsidiebureau inschakelen. Daarbij wordt aangegeven dat de voorwaarden van subsidieregelingen vaak weinig flexibel zijn en daardoor niet altijd aansluiten bij de werkpraktijk van boeren. Het over de tijd heen aanscherpen van de eisen voor een subsidie zorgt voor onvoorspelbaarheid en daardoor onzekerheid: wanneer voldoet een aanvraag aan de voorwaarden van de subsidie? En voldoet deze volgend jaar nog?

Ambtelijk wordt de onzekerheid bij aanvragen herkent: doet een aanvrager al het werk van het aanvragen voor niets of wordt de subsidie toegekend? Daarbij speelt ook dat er voor sommige openstellingen, zoals 'Productieve investeringen landbouw' zoveel interesse is, dat niet iedere aanvraag toegekend kan worden en er – na inhoudelijke

beoordeling met toekenning van punten - geloot moet worden door de notaris. Dit leidt vervolgens soms tot bezwaren.

In onze gesprekken met doelgroepen wordt de keuze voor RVO als uitvoerder van de GLB-subsidies als positief omschreven: de uitvoering loopt soepel en RVO is vlot met het beantwoorden van vragen en het overmaken van verleende subsidiegelden. Wel wordt aangegeven dat veel boeren een subsidiebureau inschakelen voor de aanvraag, waarbij de gedachte is dat dit de slagingskans van de aanvraag verhoogd. Subsidiebureaus moeten echter wel betaald worden, dus de subsidie wordt er vanuit het perspectief van de doelgroep wel minder interessant van.

Ook de provincie herkent dat boeren gebruiken maken van subsidiebureaus. De provincie monitort het aantal aanvragen door een subsidiebureau niet structureel, maar let wel op signalen hiervan. Soms komen er uit een bepaald gebied aanvragen met teksten die erg op elkaar lijken; dan hebben aanvragers gebruik gemaakt van hetzelfde subsidiebureau. Vanuit het perspectief van de provincie heeft het gebruik van subsidiebureaus positieve en negatieve kanten. Voor sommige boeren die totaal niet thuis zijn in de wereld van subsidies kan een subsidiebureau een regeling toegankelijk(er) maken en ervoor zorgen dat de aanvraag er komt. Een andere reden voor boeren om een bureau in te schakelen kan om ontlast te worden bij de aanvraag. Anderzijds leveren sommige bureaus geen goede kwaliteit. Als de provincie dit signaleert, koppelt de provincie terug aan aanvragers dat de kwaliteit van de aanvraag (door het subsidiebureau) niet goed was. In gevallen waarbij er structureel kwalitatief minder goede aanvragen worden gedaan door een bepaald bureau, wordt ook dit bureau daar op aangesproken.

LEADER-regeling

De LEADER-interventie is een aparte categorie binnen de GLB-subsidies met een eigen beoordelingssystematiek. LEADER staat voor 'Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale' en draait om plattelandontwikkeling. Bij deze interventie worden relatief kleine subsidies verleend aan sociale initiatieven die de leefbaarheid van het platteland moeten verbeteren, met als doel een vitaal, klimaatbewust en biodivers platteland. Voorbeelden van sociale initiatieven die een aanvraag kunnen doen, zijn dorpshuizen, sportverenigingen of boerderijwinkels waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werken. Overijssel telt vier LEADER-gebieden, waarin een Lokale Actie Groep (LAG) een Lokaal OntwikkelingsStrategie (LOS) heeft gemaakt. Een LAG bestaat uit partijen uit het gebied, bijvoorbeeld landbouw-, natuur- en culturele organisaties. In de LOS wordt bepaald welke plannen in aanmerking komen voor een subsidie. De LAG voert de LOS uit, samen met de partijen uit het gebied. Het idee is om op deze manier 'bottom up' vanuit de gebieden prioriteiten te bepalen en subsidies te kunnen verlenen in gebieden. Een coördinator helpt aanvragers met het ontwikkelen van een idee naar een projectplan.

Bij LEADER gaat het vaak om relatief kleine projecten. Er zijn daarom relatief veel projecten en declaraties en de uitvoering van de subsidie kost de provincie en RVO relatief veel energie, tijd en geld. De provincie heeft er voor gekozen om bij een LEADER-project altijd een startgesprek aan te bieden aan aanvragers. Aanvragers van LEADER

zijn vaak vrijwilligersorganisaties, die relatief veel aandacht vragen. De gevolgen voor individuen kunnen ook groter zijn of zwaarder ervaren worden, als er iets mis gaat. Door het startgesprek heeft de provincie de kans om de subsidieregeling goed toe te lichten en de regeling zo toegankelijker te maken. Ook als het niet soepel loopt bij RVO, kan een LEADER-aanvrager via de coördinator bij de provincie terecht. De interviews die gehouden werden door de Rekenkamer met doelgroepen bevestigen dat de LEADER-regeling als ingewikkeld wordt ervaren.

6 Perspectief doelgroepen

In dit hoofdstuk geven we de hoofdlijnen weer uit interviews gehouden met doelgroepen van subsidieregelingen.

Om inzicht te krijgen in hoe toegankelijkheid van subsidies ervaren wordt door de mensen voor wie de subsidies zijn bedoeld, hebben we interviews gehouden met branche- en belangenorganisaties die doelgroepen vertegenwoordigen. De gesprekken geven een beeld van hoe doelgroepen subsidies ervaren; een representatief beeld is het echter niet. De gesprekken gingen niet over één specifieke regeling, maar over hoe doelgroepen de toegankelijkheid van provinciale subsidies van Gelderland en Overijssel in brede zin ervaren. Daarbij moet worden bedacht dat het voor gesprekspartners lastig was om onderscheid te maken tussen subsidieregelingen van de provincie, het Rijk en gemeenten. Waar er opmerkingen gemaakt werden over specifieke regelingen die in hoofdstuk 4 of hoofdstuk 5 worden behandeld, zijn die daar opgenomen. Hieronder worden de hoofdlijnen uit deze gesprekken weergegeven.

57

Toegankelijkheid van subsidies

Vindbaarheid subsidieregelingen

In het algemeen wordt de vindbaarheid van subsidieregelingen als goed beoordeeld door doelgroepen. De communicatie vanuit de provincie zelf en communicatie via partners en netwerkorganisaties bereikt de doelgroepen. Ook de informatievoorziening over subsidies wordt als goed beoordeeld. Daarbij wordt wel opgemerkt dat het de provincie niet altijd lukt om (kleine) vrijwilligersorganisaties voldoende te bereiken. Het vinden van de juiste subsidie bij de juiste overheid kan voor aanvragers bij sommige onderwerpen een uitdaging zijn. Er kan bijvoorbeeld subsidie aangevraagd worden bij het Rijk (RVO), bij de provincie, bij de gemeente en via Europese regelingen met eigen aanvraagssystemen. Bundeling en het zorgvuldig op elkaar afstemmen van subsidies is belangrijk om regelingen zichtbaar en vindbaar te maken en gebeurt nog niet altijd voldoende.

Aanvraagproces en klantportaal

Het aanvraagproces is duidelijk en wordt meestal niet als drempel ervaren. In de gesprekken kreeg het klantportaal van Gelderland meerdere malen complimenten. Daarbij werd ook aangegeven dat het Overijsselse klantportaal voldoende is, maar net

minder intuïtief ervaren wordt dan het Gelderse. Ook het directe contact met de provincie bij vragen krijgt complimenten, hoewel er ook negatieve ervaringen worden gemeld. De doelgroepen geven aan dat zij het logisch vinden dat een subsidie aanvragen tijd en moeite kost. Het projectplan en de begroting worden soms wel als drempel ervaren. Het is niet altijd duidelijk wat er wordt verwacht van wat er in een projectplan moet staan. Het wordt lastig gevonden om je idee voor een project te vertalen naar concrete activiteiten die subsidiabel zijn. Ook de begroting wordt soms als lastig ervaren: waar moet je welke kosten opgeven? Andere genoemde drempels zijn het taalgebruik in brieven en e-herkenning.

Aansluiting bij de doelgroep

Er bestaan grote verschillen tussen regelingen en de mate waarin de doelgroep aansluiting ervaart tussen de subsidieregeling en hun praktijk. Daarbij worden verschillende factoren genoemd. De duur van de openstelling, timing van de openstelling ten opzichte van de activiteiten van de doelgroep en reactietermijnen vanuit de provincie zijn belangrijke elementen voor de doelgroep en sluiten niet altijd aan. Ook de voorwaarden van een subsidieregeling zijn soms niet passend voor de doelgroep, waarbij sommige typen organisaties of bedrijven worden uitgesloten of samenwerking verplicht wordt gesteld. Meer in het algemeen hoorden we in de gesprekken vaak dat de provincie ver af staat van de doelgroep. De taal en de doelen van de provincie sluiten niet aan bij de belevingswereld van mensen, met name bij (kleine) vrijwilligersorganisaties en kleine bedrijven. Een veelgenoemde oplossing hiervoor is het inschakelen van verbindingspersonen, die de ideeën van initiatiefnemers kunnen vertalen naar een subsidie en andersom. Voorbeelden die genoemd werden zijn erfcoaches bij de provincie en subsidiecoaches, die in dienst zijn bij gemeenten. Uiteindelijk moet de hoogte van het subsidiebedrag in balans zijn met de moeite die een aanvraag kost, wil een potentiële aanvrager daadwerkelijk een aanvraag indienen.

Provincie wordt als 'ver weg' ervaren

Een thema dat in alle gesprekken terugkwam, is dat de provincie als 'ver weg' ervaren wordt. Waar bij de overheid in het algemeen al afstand gevoeld wordt, speelt dat bij de provincie nog extra. Het provinciehuis is ver weg in Arnhem of Zwolle en voor veel mensen is het niet duidelijk wat daar precies gebeurt. Dit is een gevoel wat bij mensen aanwezig is. Daardoor is de stap zetten om op zoek te gaan naar subsidiemogelijkheden bij de provincie niet vanzelfsprekend. Daarbij wordt het taalgebruik in brieven als formeel en soms als dreigend ervaren. Dit creëert afstand. Bij direct contact speelt dit minder. Ook wordt opgemerkt dat de ambtenaren van de provincie te weinig buiten het provinciehuis komen en daardoor aansluiting met de doelgroep missen. Daarbij komt dat problemen in de uitvoering op andere terreinen, zoals vergunningverlening, afstralen op subsidieverlening. Ook werd genoemd dat de provincie graag integrale projecten ziet, maar zelf niet integraal werkt. Hierdoor ontstaan drempels om een subsidie aan te vragen.

Angst en onzekerheid

Naast dat er afstand tot de provincie wordt ervaren, zijn angst en onzekerheid een terugkerend thema in de gesprekken. Aanvragers zijn bang om fouten te maken en hebben ervaringen dat de flexibiliteit bij de provincie gering is om bij een wijziging een

project toch tot een succes te maken. Deze angst leeft met name bij (kleine) vrijwilligersorganisaties en kleinere ondernemers. Daarnaast speelt onzekerheid over of de subsidieaanvraag wordt toegekend een rol. Zeker bij populaire regelingen waar vaak meer aanvragers zijn dan er geld beschikbaar is, vormt dit een drempel. Deze onzekerheid slaat soms om in wantrouwen: heeft het wel zin om moeite in een subsidieaanvraag te stoppen? Problemen in de uitvoering op andere beleidsterreinen of bij andere overheden stralen ook hier af naar provinciale subsidies. In de gesprekken werd geschat dat zo'n 70% van de boeren is afgehaakt en niet begint aan een subsidieaanvraag.

Gebruik van subsidiebureaus

Vanuit het perspectief van de doelgroep heeft het gebruik maken van een subsidiebureau voor- en nadelen. Een subsidiebureau kan handig zijn om tijd te besparen en de aanvrager te ontzorgen. Bij complexe regelingen en EU-subsidies geldt bovendien dat lang niet iedere potentiële aanvrager de vaardigheden heeft om een succesvolle aanvraag te doen. Daarnaast wordt een subsidieregeling waarbij samenwerking verplicht is – en dus een penvoerder nodig is – genoemd als reden om een subsidiebureau in te schakelen. Tenslotte wordt de angst om fouten te maken genoemd als reden om een subsidiebureau in te schakelen.

Tegelijkertijd zien doelgroepen nadelen aan het inschakelen van een subsidiebureau. De inzet van subsidiebureaus kan leiden tot verlies van autonomie bij de aanvrager. Doordat commerciële subsidiebureaus een verdienmodel hebben, komen hun belangen niet altijd overeen met die van de aanvrager. Er werden diverse voorbeelden gedeeld waarbij subsidiebureaus actief acquisitie deden om aanvragers binnen te halen en (omvangrijke) projectvoorstellen schreven die niet aansloten bij de wensen van de aanvrager. In één voorbeeld werd de subsidie toegekend en moest de aanvrager het subsidiebureau 10% van het subsidiebedrag betalen, terwijl de vergunning voor het project nog niet rond was. Het project kon dus nog niet worden uitgevoerd en de subsidie wordt dan ook nog niet uitbetaald. Aanvragers kunnen op deze manier klem komen te zitten.

Voor vrijwilligersorganisaties en andere kleine organisaties vormen de kosten van een subsidiebureau een belangrijke drempel om een bureau in te schakelen. Sommige gemeentes hebben subsidiecoaches in dienst die (gratis) kunnen helpen bij een subsidieaanvraag. Tegelijkertijd bleek ook dat gemeentes zelf soms subsidiebureaus inschakelen, omdat zij niet voldoende capaciteit en/of expertise in huis hebben om een subsidie aan te vragen.

Verantwoording

Het moeten verantwoorden van een subsidie na afronden van het project kan een drempel zijn om een subsidie aan te vragen. Meerdere malen werd benoemd dat met name het moeten aanleveren van een accountantsverklaring veel tijd en geld kan kosten, waarbij de kosten niet altijd in verhouding staat tot het verleende subsidiebedrag. Aangegeven wordt dat dit met name in Gelderland speelt en niet in Overijssel. Ook werd benoemd dat de verantwoording achteraf voelt als een formele checklist, waarbij de provincie niet echt geïnteresseerd is of het project is gelukt. Naast

dat dit als ontmoedigend wordt ervaren, wordt het ook benoemd als gemiste kans om te leren van projecten die niet gelukt zijn.

Bijlage 1: Onderzoeksopzet

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is:

PS ondersteunen in hun controlerende taak voor het instrument subsidies door inzicht te geven in de toegankelijkheid van subsidies en de ontwikkelingen daarbij.

Centrale vraag

De centrale vraag van dit onderzoek is:

Hoe toegankelijk zijn subsidies die de provincies verstrekken?

Onderzoeksvragen

1. Welke afwegingen maken de provincies bij de toegankelijkheid van subsidieregelingen?
2. Hoe geeft de provincie in de praktijk vorm aan de toegankelijkheid van subsidies?
 - a. Heeft de provincie zicht op de toegankelijkheid van subsidies?
 - b. Hoe heeft de provincie zich afgelopen periode ingezet voor de toegankelijkheid van subsidies?
3. Weten potentiële subsidieaanvragers dat provinciale subsidieregelingen bestaan en kunnen zij deze vinden?
4. Ervaren subsidieaanvragers belemmeringen bij het doorlopen van het aanvraagproces en het succesvol aanvragen van een subsidie en zo ja, welke?

Normenkader

Voor het opstellen van onze bevindingen hanteren we een normenkader. Het normenkader voor dit onderzoek naar grondstrategie ziet u in tabel 5.

Tabel 5: Normenkader Toegankelijkheid subsidies

Onderdeel	Vraag	Norm
Afwegingen rondom toegankelijkheid	1	<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft duidelijke en navolgbare afwegingen gemaakt bij het inrichten van subsidieregelingen en de effecten op toegankelijkheid hier van.
Toegankelijkheid in de praktijk bij de provincie	2	<ul style="list-style-type: none"> De toegankelijkheid van de subsidies is passend bij het doel/karakter van een regeling en de gemaakte afwegingen. De provincie heeft zicht op de toegankelijkheid van subsidies. De provincie zet zich in om de toegankelijkheid van subsidies te verbeteren.
Toegankelijkheid in de praktijk bij de aanvrager	3 en 4	<ul style="list-style-type: none"> De toegankelijkheid van de subsidies is passend bij het doel/karakter van een regeling en de gemaakte afwegingen. Beoogde doelgroepen die in aanmerking komen voor een subsidie worden door de provincie bereikt. Een doelgroep die in aanmerking komt voor subsidie (ondernemers, stichtingen en particulieren) moet zelf subsidie kunnen aanvragen, passend bij de zwaarte van het subsidie-arrangement en de bijbehorende risico-afweging.

Bron: Rekenkamer Oost-Nederland

Onderzoeksmethoden

Voor het onderzoek naar toegankelijkheid van subsidies gebruikten we diverse onderzoeksmethoden:

- We brachten afwegingen rondom toegankelijkheid en de inzet van de provincies in beeld op basis van documenten en ambtelijke interviews.
- We brachten verdieping aan in de afwegingen rondom toegankelijkheid door vijf provinciale subsidieregelingen te selecteren. Daarbij hanteerden we de volgende selectiecriteria: spreiding over kerntaken/thema's in lijn met het aantal verstrekte subsidies, gericht op een brede doelgroep (waaronder bedrijven en maatschappelijke organisaties), spreiding in mate van benutting (uitputting) van subsidiebudget, signalen uit PS of externe rapporten over regelingen en gebruik van subsidiebureaus. Tenslotte hebben we waar mogelijk vergelijkbare regelingen uit Gelderland en Overijssel geselecteerd.
- Interviews met doelgroepen van subsidies, waarbij we hebben gesproken met branche- en belangenorganisaties die doelgroep konden vertegenwoordigen.
- Kwalitatieve studie toegankelijkheid van subsidieregelingen voor de provincie Overijssel door lectoraat Begrijpelijk en Toegankelijk Recht van de Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN), vergelijkbaar met het onderzoek uitgevoerd door de HAN is uitgevoerd in 2023 in opdracht van de provincie Gelderland.

Bijlage 2: Bronnenlijst

Interviews

Ten behoeve van dit onderzoek is gesproken met zeventien ambtenaren van de provincie Overijssel en met zeven vertegenwoordigers van doelgroepen.

Documenten provincie Overijssel

- Algemene subsidieverordening Overijssel 2005, te raadplegen via [Algemene Subsidieverordening Overijssel 2005 | Lokale wet- en regelgeving](#).
- Provincie Overijssel. Begroting en Jaarstukken 2020-2025.
- Openbaar subsidieregister provincie Overijssel 2023-2025.
- Provincie Overijssel. M&O beleid Team Subsidieverlening.
- Provincie Overijssel. Servicenormen.
- Provincie Overijssel. Voorbereiding nieuwe subsidieregeling (interne notitie).
- Provincie Overijssel. Kanalenstrategie dienstverlening.
- Provincie Overijssel. Algemene samenwerkingsafspraken tussen Team Subsidieverlening en Beleidseenheid over de verantwoordelijkheidsverdeling rond inzet en uitvoering van subsidie als instrument ter ondersteuning van beleid.
- Provincie Overijssel. Intern document ten behoeve van PO-overleg subsidieregeling 4.38.
- Provincie Overijssel. Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Overijssel, te raadplegen via <https://experience.arcgis.com/experience/6716d9340e9a4a9ab5f62136eca9ffb7/page/Kaart-Immaterieel-Erfgoed?views=Thematisch>.
- Provincie Overijssel. Evaluatie subsidieregeling 2013, subsidieregeling Erfgoed “Het verhaal van Overijssel”.
- Provincie Overijssel. Onderzoeksresultaten dienstverlening PDS Najaar 2023.
- Provincie Overijssel. Factsheet MIT-haalbaarheidsprojecten 2024, inzicht in aanvragers en begunstigden.
- Provincie Overijssel. Nota Regionale Economie 2024-2027, toekomstbestendig ondernemen in Overijssel.
- Provincie Overijssel (2024). PO-notitie ‘MIT Regeling 2025 - wijzigingen en prioritering MIT R&D’.
- Provincie Overijssel. Investeringsimpuls Recreatie en Vrije Tijd 2024-2027.

- Provincie Overijssel (2024). Communicatieaanpak Leefbaar Platteland.
- Provincie Overijssel. Onderzoeksresultaten dienstverlening PDS Najaar 2024.
- Provincie Overijssel. Adviesnota voor GS, 'Uitvoeringsbesluit subsidies 2022 – wijzigingsronde juli 2024'.
- Provincie Overijssel. Adviesnota voor GS 'Wijzigingen Uitvoeringsbesluit subsidies Overijssel (Ubs)- oktober 2024'.
- Provincie Overijssel. Adviesnota voor GS, 'Wijzigingen Uitvoeringsbesluit subsidies Overijssel (Ubs)-maart2025.
- Provincie Overijssel. Concept visie op dienstverlening 2025.
- Provincie Overijssel. Model aanwijzingsbesluit elektronische kanalen publieke dienstverlening, versie 4 november 2025.
- PS-besluit Besluit 2019/1101793 'Rapport "Zicht op subsidies" over onderzoek door Rekenkamer Oost Nederland (RON) naar het zicht op doeltreffendheid van subsidies'.
- PS24-000337 Statenvoorstel Cultuur- en erfgoedbeleid 2025-2028.
- PS24-000170 Investeringsvoorstel Leefbaar Platteland.
- Uitvoeringsbesluit subsidies Overijssel 2022, te raadplegen via [Uitvoeringsbesluit subsidies Overijssel 2022 | Lokale wet- en regelgeving](#).
- GS-brief 2019/0325780, 'Rekenkamerrapport 'Zicht op subsidies Overijssel'.
- GS-brief 2020/0243218, 'Voortgang aanbevelingen Rekenkamer Oost-Nederland 'Zicht op subsidies Overijssel'.
- GS-brief (2025) D2025-10-003573 'Brief aan PS Informerende brief aan PS Raad van Staten uitspraak – (begrotings)subsidies.
- GS-brief (2025) D2025-10-000298 'Brief aan PS Opvolging motie Klare Taal.

Externe documenten

- Assink (2026) 'Tussen kennis, capaciteit en aansluiting, begrijpen van non-participatie aan leefbaarheidssubsidies op het platteland van Overijssel', masterscriptie Rijksuniversiteit Groningen.
- De afdeling onderzoek (2016). EFRO OPOost Kwaliteitsscan 2016.
- De afdeling onderzoek (2024). OP-Oost EFRO Kwaliteitsscan 2024.
- Ministerie LNV, Brief aan GS Overijssel 'Uitkomsten integrale beoordeling maatregelenpakketten Overijssel', 7 juni 2024.
- Ministerie LNVN, Brief aan GS Overijssel 'Beschikking Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied voor kosten van gebiedsprocessen en maatregelen. Verplichtingenummer 1400014661, 5 september 2024.
- Ministerie EZK, Brief aan GS Overijssel 'Specifieke uitkering ten behoeven van de MIT 2023', 18 december 2023.
- Sira Consulting (2024). Evaluatie subsidies provincie Overijssel, doeltreffendheid en doelmatigheid van 20 subsidieregelingen.
- Subsidieretoriek: de knikers en het spel, Haedewych van Kampen, in Ruimte voor provinciaal beleid- Michiel Herweijer en Peter Castenmiller, Kluwer, 2015.
- Provincie Gelderland. Beleidsregel Programma EFRO Oost-Nederland 2022.
- VNG, <https://vng.nl/onderwerpenindex/recht/subsidierecht/vraag-en-antwoord/wanneer-is-er-sprake-van-een-subsidie> -laatst geraadpleegd oktober 2025.

Bijlage 3: Onderzoeksverslag 'Naar een begrijpelijke subsidieaanvraag'

Onderzoeksverslag 'Naar een begrijpelijke subsidieaanvraag' naar aanleiding van observaties van 9 onderzoeksdeelnemers in het UsabilityLab HAN Arnhem.
HAN University of Applied Sciences
22 april 2026

Dit verslag kunt u [hier](#) vinden.

65

Toegankelijkheid van subsidies